

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра
Довженка

Кафедра дошкільної педагогіки і психології

Магістерська робота

**ТЕМА: ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ
ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ «ПРОВАЙДИНГ ІННОВАЦІЙ»**

Виконала:

Нетеса Олена Станіславівна,
магістрантка спеціальності
012 Дошкільна освіта
ОПП Дошкільна освіта

Допущено до захисту
« » листопада 2021 р.

Науковий керівник:

к.п.н. А. С. Литвинов

Завідувач кафедри

_____ Л.П. Загородня

Дата захисту: « » грудня 2021 р.

Оцінка _____
Підпис членів ЕК:

Глухів - 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	8
1.1. Теоретичні дослідження інноваційної діяльності в освіті	8
1.2. Інноваційні педагогічні технології в галузі дошкільної освіти	17
1.3. Готовність до провайдингу інновацій як важлива професійна якість педагога.....	25
Висновки до першого розділу	36
РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	38
2.1. Сучасний стан рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО	38
2.2. Розробка й апробація методики підготовки студентів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО.....	50
2.3. Ефективність роботи з підготовки майбутніх педагогів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО.....	59
Висновок до другого розділу	68
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	74
ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Актуальність теми магістерської роботи. На сучасному етапі розвитку світових інтеграційних процесів у галузі освітньої діяльності та дошкільного виховання, неможливо виокремити процеси розвитку суспільства, науки, економіки, культури, мистецтва та ринку праці. Основними напрямками розвитку освітньої системи визначаються: інтеграція, взаємодія, діяльнісний підхід; поглиблення гуманістичного ставлення, особистісно-орієнтованого навчання та духовного підходу; формування у підростаючого покоління критичного мислення, системного підходу до аналізу технологічних і соціокультурних ситуацій; виховання комунікативної та професійної компетентності, так як досвід агентності у сучасному людському світі породжує активну особистісну стратегію суб'єкту [6].

Важливість задоволення конкурентоспроможності на ринку праці вимагає особистісних змін, динамічних прагнень і дієвих навичок до саморозвитку, до самонавчання, до самовиховання й до самоформування продовж усієї трудової діяльності людини [4].

Об'єднання України в освітній простір європейської спільноти, зумовлює важливість усвідомлення та формування нових теоретичних основ з метою реформування та забезпечення ефективності функціонування сучасної системи кваліфікованої підготовки майбутніх працівників в галузі освіти. Окреслені державотворчі зміни визначаються певними факторами та критеріями розвитку, зокрема: соціально-політичних, історико-суспільних та педагогічних, які формують комплекс проблемних аспектів. Підкреслюємо, що визначної уваги потребує врахування моральних принципів, гуманізму та самоцінності як людської особистості, так і її професіоналізму у системі освіти та педагогіки. Європейські поєднання засвідчують сутність та важливість передових процесів у підготовці та перепідготовці викладачів, де особистість педагога, його роль у процесі навчання, виховання та розвитку набувають вагомого значення [6].

Виходячи із вищевикладеного, нова освітня парадигма ґрунтується на засадах збереження й розвитку творчого потенціалу особистості, її спрямування на самовизначення, стабільну активну життєдіяльність в умовах соціальних. Швидкий розвиток інформаційного суспільства вимагає від людини творчої активності, застосування педагогічних технологій, сучасних підходів, креативності мислення та нестандартних рішень. Визначені вимоги окреслюються соціумом до майбутнього педагога вищого навчального закладу, творча діяльність якого дає можливість всесторонньо проаналізувати та усвідомити значущість освітньої діяльності та власного професійного-кваліфікаційного покликання, реалізації освітніх потреб, реальної оцінки потенційних перспектив, пошуку інноваційних підходів до вирішення застарілих проблем і суперечностей.

Гуманістична освітня парадигма вимагає від вищої педагогічної школи від підготовки майбутніх педагогів вимагає високої кваліфікаційної категорії та практичних умінь, зокрема професіоналів у галузі дошкільної освіти. Вихователь сучасних дошкільників вимушений орієнтуватися у сучасних наукових досягненнях, в інноваціях психолого-педагогічної діяльності, в інформаційних джерелах, повинен застосовувати різноманітні педтехнології для дітей дошкільного віку, виробити у підростаючого покоління здатність до розвитку та пізнавальну активність у різних напрямках життєдіяльності продовж свідомого життя людини. Отже, підвищення рівня педагогічної майстерності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти є актуальністю сьогодення, так як висококваліфіковані професіонали потрібні у всіх сферах життєдіяльності.

Насамперед проблема підготовки майбутніх фахівців для професійної діяльності у закладах дошкільної освіти та використання інноваційних педагогічних технологій широко вивчається в Україні (Л. Артемова [1], Г.Беленька [2], О. Богініч [3], А. Богуш [4], Н. Гавриш [5], Н. Кічук [8] та інші), також за кордоном (Д. Равен, У Хутмахер, Б. Оскарссон, М. Уоллес). Проблематику структури і змісту психолого-педагогічної діяльності та

фахової підготовки майбутніх вихователів вивчали такі науковці: Беленька [2], О.Богініч [3], В. Нестеренко [9], І. Поніманська [3], Р. Пріма [3] та інші. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти спостерігаємо у дослідженнях А. Богуш [4], Н.Гавриш [4], Т. Поніманської [10], О.Баєєр [7] та інші. Напрацьовані ними дослідження створили можливість опанувати зміст технологій формування фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до використання у практичній діяльності педагогічних інновацій.

Сучасними дослідниками чітко визначено теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти для професійного зростання, а також доведено, що професійно-педагогічна підготовка є суттєвою системою змістовно-педагогічних та організаційно-методичних заходів, що спрямовані на забезпечення підготовки майбутнього вихователя.

Мета магістерської роботи – проаналізувати формування основних фахових компетентностей підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти та експериментально перевірити механізми цього процесу.

Об'єкт дослідження магістерської роботи – підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до інноваційної діяльності.

Предмет дослідження магістерської роботи – педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО.

Гіпотеза дослідження магістерської роботи. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО відбуватиметься ефективно, якщо:

- розкрити зміст використання педагогічних інновацій в освітньому процесі під час вивчення дисципліни «Провайдинг інновацій»;
- активізувати педагогічну діяльність вихователів ЗДО шляхом організації методичної допомоги та організації консультпункту з питань використання інноваційних технологій в освітньому процесі ЗДО.

Завдання дослідження магістерської роботи:

- 1) на основі аналізу психолого-педагогічної теорії та емпіричного досвіду виявити ступінь розробленості проблеми підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до використання педагогічних інновацій у професійній діяльності;
- 2) схарактеризувати сучасні педагогічні інновації в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, які широко впроваджуються;
- 3) визначити сучасний стан рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до інноваційної діяльності в освітньому процесі ЗДО;
- 4) охарактеризувати механізми підготовки студентів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО;
- 5) розробити методичні рекомендації для викладачів ЗВО з підготовки майбутніх вихователів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Методи дослідження магістерської роботи: теоретичний аналіз наукової роботи з теми дослідження шляхом вивчення джерел літератури; методи теоретичного аналізу, емпіричні методи, що включали, спостереження, бесіду та експериментальний метод; проведення дослідно-теоретичної роботи із запровадження роботи по формуванню знань у студентів про педагогічні інновації в освітньому процесі закладу дошкільної освіти; систематизація та узагальнення передового наукового досвіду; аналіз практичного передового досвіду педагогів дитячих садків.

Наукова новизна дослідження полягає в удосконаленні умов та засобів підготовки педагогічних працівників закладів дошкільної освіти до використання інноваційних технологій у освітній процес.

Публікації. Основні результати дослідження відображені в доповідях на науково-практичних конференціях міжнародного та всеукраїнського рівнів, а саме: «Соціально-психологічні основи підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до професійної діяльності» / III Всеукраїнська студентська науково-практична інтернет-конференція «дошкільна освіта

України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору 18-19 березня 2021 року; «Готовність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної діяльності» // VIII Міжнародна науково-практична конференція. «Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка». Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. 9 грудня 2021 року.

Структура дослідження: обумовлена логікою дослідження, його завданнями і складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 90 сторінок, основний текст викладено на 81 сторінці. Робота містить 10 таблиць, 3 рисунка, 3 додатка. Список використаних джерел охоплює 63 найменування.

РОЗДІЛ І. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

1.1. Теоретичні дослідження інноваційної діяльності в освіті

Грунтовні зміни в системі освіти не можуть бути досягнуті лише в межах традиційної педагогіки – потрібно уточнення й зміна дефініцій, корегування понять, процесів і технологій, зміна фундаментальних основ педагогіки.

Інноваційна освіта – це зміна парадигми, нова педагогіка, нові освітні процеси, нові технології. Інноваційна діяльність в освіті є засобом реалізації нових завдань, виконуючи роль чинника й каталізатора в динамічній освітній системі, використовуючи умови її розвитку. Науковці Ю. Бажал, В. Гриньов, С. Ілляшенко, В. Сластьонін, Л. Подимова, А. Пригожин та інші вчені відзначають, що саме поняття «інновація» уперше з'явилося в наукових дослідженнях культурологів у ХІХ столітті й означало «введення деяких елементів однієї культури в іншу». Предметом вивчення були економічні та соціальні закономірності створення і поширення науково-технічних новинок. У 50-60 рр. ХХ століття посиленого розвитку набули не тільки технічні, але і гуманітарні науки.

На думку В. Лапіна [17], вони уявляють собою різновид процесів становлення нової якості освіти в суспільстві. Варто сказати, що педагогічна інноватика накопичила значну кількість навчального матеріалу для визначення сутності, складу і якісних характеристик основних категорій, зокрема «новація», «нововведення», «інноваційний процес», «інновація», що не є такими простими, як це може здатися на перший погляд.

У визначенні понять педагогічних інновацій та нововведень існують певні суттєві відмінності, які, на думку К. Ангеловських [1], пов'язані з уживанням споріднених і близьких термінів для їх характеристики. Найстарішим терміном вважається термін, сформульований Е. Роджерсом

[20]. Він визначає нововведення так: «Нововведення – це ідея, яка є для конкретної особи новою. Не має значення, чи є ідея об'єктивно новою чи ні, ми визначаємо її в часі, який пройшов з її відкриття або першого використання». А. Пригожин дає власне визначення нововведенню: «Нововведення – це така цілеспрямована зміна, яка вносить в середовище використання (організацію, поселення, суспільство тощо) нові, відносно стабільні елементи...» [30]. Дослідник Е. Брансуїк [7] розрізняє три можливих види педагогічних нововведень:

1) нововведеннями є освітні ідеї і дії, повністю нові та раніше невідомі (таких нових і оригінальних ідей дуже мало);

2) найбільша кількість нововведень уявляє собою розширені, адаптовані або переформатовані ідеї, дії, що набувають особливої актуальності в певному середовищі у визначений часовий період;

3) педагогічні нововведення виникають у ситуації, в якій вони, у зв'язку зі зміною цілей відповідно до умов, «оживляють» певні дії з минулого, так як саме нові умови можуть гарантувати їм успіх.

Нововведення, вважає К. Ангеловських [1], «має означати спробу змінити систему освіти, яка здійснюється свідомо і навмисно, з метою поліпшення системи, що вже функціонує. Нововведення не обов'язково є чимось новим, але обов'язково чимось кращим і може бути продемонстровано самим собою». С.Поляков [29] вказує, що нововведення це не є щось миттєве, цей процес не стихійний, отже у нього є «автори», що мають на меті вести ці зміни.

Отже, можна вести мову про інноваційну діяльність учасників нововведення. Учені відзначають, що нововведення можна розглядати як цілеспрямований процес створення, поширення і використання нового, метою якого є задоволення потреб та інтересів людей новими засобами, що веде до окремих якісних змін системи і способів забезпечення її ефективності, стабільності і життєздатності.

А. Пригожин [30] визначає інновації як «інструмент перетворень», окреслюючи їх як засоби цілеспрямованих змін, які дають змогу виділити

прогресивні, якісні трансформації, що реалізують певні цілі та потреби з-поміж величезної кількості різнопланових перетворень. Утворене в конкретний час, спрямоване на раціональне розв'язання завдання певного етапу, нововведення може стати нормою, але пізніше – навіть гальмом розвитку.

Учені Л. Лапін, Л. Подимова, А. Пригожин, В. Сластьонін, Б. Сазонов визначають підходи до вивчення структури інноваційних процесів: предметно-феноменологічний або предметно-технологічний на мікрорівні індивідуального нововведення, а також підхід на макрорівні – взаємодія окремих нововведень.

Науковець М. Бургін [7] виділяє такі етапи педагогічних інноваційних процесів:

- розроблення: створення або пошук адаптації нововведення;
- усвідомлення створеного: експертне оцінювання, експериментальна перевірка, науково-педагогічна експертиза;
- доопрацювання та корегування фахівцями;
- упровадження в практику: теоретичне вивчення нового, практичне використання вчителями та вихователями;
- подальший розвиток й удосконалення інновації.

В. Сластьонін, Л. Подимова [20] виділяють таку структурну схему інноваційного процесу:

1. «Етап народження нової ідеї» або виникнення концепції нововведення. Його умовно називають етапом відкриття, що є результатом певних фундаментальних і прикладних наукових досліджень (чи миттєвого «осяння»).

2. «Етап винаходу», або створення нововведення, втілення його в певний об'єкт, матеріальний або духовний продукт – зразок.

3. «Етап нововведення», на якому знаходить практичне втілення отриманого нововведення, його доопрацювання; завершується етап отриманням стійкого ефекту від нововведення.

У фазі використання нововведення виділяються такі подальші етапи:

4. «Етап розповсюдження нововведення», який полягає в його широкому впровадженні, поширенні нововведення в інші сфери.

5. «Етап панування нововведення» в конкретній області, коли нововведення перестає бути таким і втрачає свою новизну. Завершується цей етап появою ефективної альтернативи або заміни нововведення ефективнішим.

6. «Етап скорочення масштабів» застосування нововведення, пов'язаний із заміною його новим продуктом.

Однією з важливих умов для інноваційної діяльності є залучення спеціально підготовлених кадрів. На сьогоднішній день, у цьому напрямку наявні актуальні проблеми: учити інноваційно повинен педагог чи викладач, підготовка якого здійснювалась у більшості випадків за чітко структурованою, традиційною програмою.

Інновації повинні починатися з якісної зміни професійної підготовки майбутніх педагогів. Сучасному викладачу необхідно розвивати творче мислення, допомагати формувати ціннісне ставлення до світу, що передбачає наявність вираженої мотивації до саморозвитку, його особисте володіння навичками критичного мислення.

Поняття «інновації» має відношення не тільки до створення нововведень, але і до змін, перетворень, до стилю, організації діяльності, критичності мислення. Основний зміст будь-якої інновації знаходиться в деякому протиріччі з традиціями, але своєму виникненню вона зобов'язана саме їй (традиції).

Педагогічні інновації можна визначити як процес реформування та оновлення освіти, де матеріал – форма, ідея, засіб, метод, програма перетворення, концепція, визначення способів застосування матеріалів – добір найбільш прийнятної і найбільш адаптованої та пристосованої для використання в сучасних умовах. Будь-яка діяльність, тим більш інноваційна,

неможлива без матеріального та нематеріального (ресурсного) забезпечення, кадри, гроші, час, інформація, обладнання та інше.

У вітчизняній теорії та практиці у якості поняття забезпечення інноваційної діяльності значного поширення набула категорія «провайдинг інновацій». Слово «провайдинг» походить з англійської мови й означає «забезпечення» або «той, що забезпечує».

Варто зазначити, що різні автори мають різні визначення цього поняття. Так С. Володін[5] наводить таке визначення провайдингу інновацій – забезпечення безперервного процесу створення, удосконалення і трансферу наукової та інноваційної продукції за економічними правилами наукоємного ринку та визначає через комплексний цілісний процес формування, втілення в життя та подальшого супроводу системи заходів зі створення та просування на ринок нових товарів чи послуг, чия конкурентоспроможність ґрунтується на використанні нових наукових знань та прикладних розробок – наукоємних продуктів та послуг.

За визначенням М. Денисенка [6] провайдинг інновацій – система перетворення наукових знань на ринковий продукт із урахуванням інтересів усіх учасників інноваційного процесу. Т. Зінчук визначає провайдинг інновацій як посередницьку діяльність у сфері трансферу технологій, що передбачає залучення фахівців-провайдерів до комерціалізації інноваційних розробок через консалтинговий супровід, венчурне фінансування та інноваційне бізнес-проекування з метою просування на ринок інноваційної продукції [41].

Для створення повної картини педагогічних інновацій та з метою здійснення всебічної характеристики опанування нововведень, найточнішого добору методики і технології упровадження необхідно розглянути класифікацію педагогічних інновацій. Зазначимо, що донині в педагогічній науці немає загальноприйнятої класифікації нововведень, сучасні вчені і педагоги-практики класифікують інноваційні перетворення в кількох напрямках:

1. Методологічні інновації – визначаються новими підходами до побудови освітніх систем.

2. Інституційні інновації – охоплюють організаційно-структурні перетворення, насамперед статусні зміни освітніх установ.

3. Змістовні інновації – визначають глибину знань і умінь, передбачених навчальним контентом і впливають на реалізацію навчальних програм.

4. Технологічні інновації – визначають добір методів передання навчальної інформації в оптимальній відповідно до цілей та змісту експериментальній освітній програмі.

Сучасні вітчизняні вчені розглядають інновацію в освіті:

– процес створення, поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв’язання тих педагогічних проблем, які досі розв’язувались по-іншому;

– результат творчого пошуку оригінальних нестандартних розв’язань для різноманітних педагогічних проблем;

– актуальні, значущі й системні новоутворення, які виникають на основі різноманітних ініціатив і нововведень, що стають перспективними в контексті еволюції освіти і позитивно впливають на її розвиток;

– продукти інноваційної освітньої діяльності, які характеризуються процесами створення, розповсюдження та використання нового засобу (нововведення) в галузі педагогіки та наукових досліджень;

– різні нововведення в діяльності навчально-виховних закладів, у здійсненні навчально-виховного процесу.

Освітня інновація є структурним елементом «інновації», яка в свою чергу містить педагогічний, науково-виробничий та соціально-економічний складники. Педагогічні інновації – це нововведення у навчальному й виховному процесах, що сприяють підвищенню ефективності навчання і виховання. Науково-виробничі – це нововведення у галузі розроблення сучасних матеріально-технічних пристроїв для закладів і установ освіти (наприклад, комп’ютери, мультимедійні пристрої тощо). Соціально-

економічні – це нововведення у правовому та економічному забезпеченні системи освіти тощо. Освітні інновації – це вдосконалені чи нові освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи або їх компоненти; освітні технології, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності [20].

За основними компонентами освітнього процесу вони поділяються на педагогічні (тобто навчальні й виховні) та організаційні (власне управлінські); за масштабністю упровадження в освітній процес – на масштабні та локальні. Інновації, що якісно змінюють освітній процес, його мету, завдання, зміст і структуру, зараховуються до масштабних [20].

До масштабних освітніх інновацій належить гуманістична освітня парадигма, державні стандарти освіти, 12-бальна шкала оцінювання навчальних досягнень учнів, ступенева освіта і 12-річна школа; варіативність навчальних закладів і форм здобуття освіти тощо.

Локальні – це інновації, що оновлюють освітній процес, забезпечують зміну його форм, методів, засобів навчання, виховання й управління. Масштабні інновації, як правило, розробляються та апробуються в ході проведення експериментальних програм усеукраїнського рівня; локальні – регіонального та місцевого рівнів. До локальних освітніх інновацій належать: індивідуальні і групові форми навчання; проектно-цільова, системно-модульна, системно-регіональна форми управління; «активні», «інтерактивні» методи навчання; мотиваційно-ціннісні методи виховання; економічні методи управління; комп'ютерні та телекомунікаційні засоби навчання; комп'ютерні технології в управлінні тощо [28].

За Л. Даниленко, ядром, основою будь-якої інновації є нова ідея; її джерелом – дослідницька діяльність ученого або дослідницькопошукова практика вчителя, керівника, колективу школи; носієм інновації є творча особистість, експериментатор-дослідник.

Охарактеризовані нами основні наукові ідеї покладено в основу освітніх інновацій, які на сучасному етапі національної системи освіти можуть бути класифіковані як такі, що здійснюються:

- 1) у змісті навчання й виховання учнів;
- 2) у формах, методах і технологіях навчання та виховання учнів;
- 3) змісті, структурі, формах і методах управління закладом освіти.

Інновації у змісті навчання і виховання:

1. Запровадження державних стандартів початкової освіти, розроблення проектів державних стандартів загальної середньої освіти, вищої та післядипломної освіти.

2. Розроблення загальнодержавних концепцій виховання дітей та молоді на засадах національних, родинних, громадських, індивідуальних цінностей особистості.

3. Створення авторських навчальних планів і програм, підручників, навчальних посібників, виховних систем.

4. Розроблення й запровадження нової системи оцінювання навчальних досягнень у загальноосвітній школі.

Інновації у формах, методах і технологіях навчання та виховання:

1. Упровадження дистанційної форми навчання.
2. Діалогові, діагностичні, інтерактивні методи навчання і виховання.
3. Розвивальне, диференційоване, індивідуально орієнтоване, алгоритмізоване, проектне навчання та виховання.

Інновації у формах і методах управління закладом освіти:

1. Запровадження модернізованих управлінських функцій керівника (прогностичної, політико-дипломатичної, менеджерської, представницької, консультативної).

2. Упровадження у практику роботи закладу освіти громадськодержавних форм управління.

3. Здійснення різних видів моніторингу під час виконання управлінських функцій.

4. Використання економічних методів управління.

Аналіз різних видів нововведень викликає певні утруднення, оскільки вироблений ряд різних підходів до усвідомлення цієї проблеми, тому під час

класифікації нововведень в освіті слід враховувати, що інноваційна діяльність важко співіснує із суворими розмежуваннями. Сфери освіти настільки тісно взаємопов'язані, що нововведення в одній сфері спонукають до оновлення будь-якої іншої сфері. Тому неможливо впроваджувати інновації тільки в деякі компоненти освіти, оскільки вони обов'язково вплинуть і на зміст освіти, і на організацію, і, відповідно, на технологію роботи [78]. Науковець К. Ангеловскі [1] пропонує такий перелік параметрів класифікації педагогічних нововведень:

1. Сфера здійснення інновацій:
 - а) у змісті освіти;
 - б) у технології;
 - в) в організації;
 - г) у системі та управлінні;
 - д) в освітній екології (архітектура шкільних об'єктів і ін.).
 2. Спосіб виникнення революційного руху:
 - а) систематичні, планові, заздалегідь задумані;
 - б) стихійні, спонтанні, випадкові.
 3. Широта та глибина новаторських заходів:
 - а) масові, великі, глобальні, стратегічні, радикальні, фундаментальні тощо;
 - б) часткові, малі, дрібні;
 4. Основа характеру походження нововведень:
 - а) зовнішні (впроваджуються за наказом, інструкцією органу управління освітнім закладом (установою));
 - б) внутрішні (результат педагогічної рефлексії відповідно до практики).
- Дещо іншу класифікацію прояву інноваційної діяльності пропонує у своїх дослідженнях Н. Юсуфбекова [63]:
- за місцем прояви (в науці та практиці);
 - за часом появи (історичні або сучасні);
 - за ступенем очікування, прогнозування (очікувані або неочікувані, плановані або незаплановані тощо);

- за можливістю використання (своєчасні або несвоєчасні, легко впроваджуються або важко впроваджуються);
- за галузями педагогічних знань (дидактичні, історикопедагогічні та ін.);
- за ступенем новизни (абсолютні та відносні);
- за ступенем перетворення педагогічних процесів (що вносять корінні зміни і часткові);
- за рівнем використання в педагогічній системі (системні й несистемні);
- за оригінальністю (оригінальні та малооригінальні).

У дослідженнях Ю. Бажала запропоновано здійснювати класифікацію інновацій за такими ознаками:

1. За типом – організаційні, технологічні, сировинні, продуктові та інфраструктурні.

2. За новизною місця використання – нова галузь виробництва, існуюча галузь виробництва.

3. За інноваційною функцією – опорні, поліпшуючі та псевдо інновації. Класифікація нововведень ще більше ускладнюється, якщо враховувати динамічність процесу навчання і виховання, його багаторівневості і системності [18].

Отже, інновація – це кінцевий продукт застосування новизни з метою зміни об'єкта управління й забезпечення економічного, соціального, науково-технічного, екологічного та іншого ефекту [28]. Ознайомлення з педагогічною інноватикою необхідно не тільки вченим, але і педагогічним працівникам різних ланок освіти, для забезпечення професійної творчості, розвитку педагогічного знання і досвіду. Існують різноманітні підходи до класифікації педагогічних нововведень та серед іншого, залежить від динамічності процесу навчання і виховання, його багаторівневості та системності.

1.2. Інноваційні педагогічні технології в галузі дошкільної освіти

Розвиток науки, техніки сприяв появі нової навчальної комунікації, новітнім методам розв'язання освітніх завдань та появі інноваційних педагогічних технологій у сучасній дошкільній освіті. У зв'язку з цим, змінилась і роль вихователя ЗДО. Вона набула нової якості. Вихователь не тільки розвиває пізнавальні якості дошкільника, формує його життєву компетентність у різних соціальних інституціях. Важко не погодитися з думкою багатьох науковців та практиків, що сучасним дітям потрібні сучасні педагоги, педагоги-новатори, здатні вносити у власну діяльність прогресивні ідеї, запроваджувати нововведення, винаходити щось корисне, нестандартне, генерувати нове. Функція сучасного педагога – допомогти дітям орієнтуватись у соціокультурній ситуації сучасного суспільства, яке суттєво змінюється, учити їх жити за законами і нормами світової цивілізації і культури. Водночас відбувається еволюція методів, змісту і форм навчання, що спонукає вихователя до змін, до розробок і використання нових новітніх освітніх технологій [10].

Досвід показує, що все нове із часом стає традицією, а традиції утворює соціум, тож новаторами виступають яскраві особистості реформаторського типу. На сучасному етапі розвитку освіти все очевиднішим стає те, що традиційні підходи, орієнтовані на передавачу знань, умінь і навичок, не відповідають за темпам розвитку сучасного суспільства.

Специфічними особливостями інноваційного навчання є його здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, відкритість майбутньому, налаштованість на конструктивні дії нових, незвичних ситуаціях, базою для формування яких є інноваційні педагогічні технології.

Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті пов'язані із глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття та загальними процесами у суспільстві,

Інноваційні педагогічні технології розглядають не тільки як орієнтацію на сприйняття, вироблення та застосування нового, а, в першу чергу, на

відкритість. Вони забезпечують умови для розвитку особистості, здійснення її права на творчий, індивідуальний внесок на свободу саморозвитку, на особистісну ініціативу [9].

Інноваційні педагогічні технології мають гуманістичну спрямованість у системі освіти, яка зумовлена складними взаєминами і співіснуванням у науковій педагогіці та педагогічній практиці традиційної наукової педагогіки.

Педагогічні технології належать до системи загального наукового і педагогічного знання. Вони виникли і розвиваються на межі загальної інноватики, теорії та історії педагогіки, методології, соціології і теорії управління, психології, економіки освіти. Інноваційні педагогічні технології є однією з першочергових тенденцій розвитку людства [27].

Інноваційні педагогічні технології є специфічними і досить складними, вони потребують особливих знань, навичок та здібностей. У системі освіти, на різних її рівнях, вони засвідчують якісно новий етап розвитку та взаємодії педагогічної та науково-педагогічної творчості і процесів застосування її результатів. Багатогранність та складність педагогічної діяльності є чинником, який відкриває простір для багатьох педагогічних технологій, динаміка продукування котрих постійно зростає. Широкий спектр, багатоваріантність педагогічних технологій у дошкільній освіті зумовлюють необхідність їх класифікації. Найдосконалішою серед багатьох вважають класифікацію, за якою педагогічні технології згруповано за різноманітними системними та інструментально значущими ознаками.

Відповідно в сукупності педагогічних технологій відокремлено [9]:

1. За рівнем застосування:

- загальнопедагогічні (стосуються загальних засад освітніх процесів);
- предметні (призначені для вдосконалення викладання окремих предметів);
- модульні та локальні (передбачають часткові зміни педагогічних явищ).

2. За провідним чинником психічного розвитку:

- біогенні (провідна роль належить біологічним чинникам);
- соціогенні (переважають соціальні чинники);
- психогенні (провідна роль належить психічним чинникам).

3. За філософською основою:

- ідеалістичні та матеріалістичні;
- метафізичні та діалектичні;
- релігійні та наукові;
- антигуманні та гуманістичні;
- антропософські (грец. *anthropos* — людина і *sophia* — мудрість) і теософські (засновані на вченнях про всезагальний абсолют, божественну суть усіх речей);

- вільного виховання та примусу тощо.

4. За науковою концепцією засвоєння досвіду:

- асоціативно-рефлекторні (в основу яких покладено теорію формування понять);
- біхевіористські (англ. *behavio(u)rism*, від *behavio(u)r* — поведінка) (у яких за основу взято теорію навчання);
- розвивальні (ґрунтуються на теорії розвитку здібностей);
- сугестивні (засновані на навіюванні);
- нейролінгвістичні (засновані на нейролінгвістичному програмуванні);
- гештальттехнології (нім. *Gestalt* — цілісна форма, образ, структура і технологія) та ін. (засновані на психотерапевтичному впливі).

5. За ставленням до дитини:

- авторитарні (засновані на надмірній та чіткій регламентації);
- дидактоцентристські (зосереджені на навчанні);
- особистісно-зорієнтовані (засновагні на теоріях технології співробітництва, гуманно-особистісні, технології вільного виховання).

6. За орієнтацією на особистісні структури:

- інформаційні (формування знань, умінь, навичок);
- операційні (формування способів розумових дій);
- емоційно-художні й емоційно-моральні (формування сфери естетичних і моральних відносин);
 - технології саморозвитку (формування самоуправляючих механізмів особистості);
 - евристичні (розвиток творчих здібностей);
 - прикладні (формування дієво-практичної сфери) технології.

7. За типом організації та управління пізнавальною діяльністю:

- структурно-логічні технології навчання (поетапне формулювання дидактичних завдань, вибору способу їх розв'язання, діагностики та оцінювання одержаних результатів);
 - інтеграційні технології (дидактичні системи, які забезпечують інтеграцію різнопредметних знань і вмінь, різних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів, навчальних тем, навчальних проблем та інших форм організації навчання);
 - ігрові технології (ігрова форма взаємодії педагога і дітей, яка сприяє формуванню вмінь розв'язувати завдання на основі компетентного вибору різноманітних варіантів через реалізацію певної сюжетної лінії). У освітньому процесі використовують театралізовані ігри, ділові ігри, сюжетно-рольові ігри, комп'ютерні ігри, ігрові імітаційні вправи, ігрове проектування та ін.;
 - комп'ютерні технології (реалізуються під час комп'ютерного навчання на основі взаємодії «педагог – комп'ютер – дитина» за допомогою розвивальних, інформаційних, контролюючих, тренінгових та інших навчальних програм);
 - діалогові технології (пов'язані зі створенням комунікативного середовища, розширенням простору співробітництва на суб'єкт-суб'єктному рівні: «учень — учитель», «учитель — автор», «учень — автор» та ін.);

- тренінгові технології (система діяльності направлена на відпрацювання певних алгоритмів способів розв'язання типових завдань та навчально-пізнавальних дій в ході навчання — розв'язання управлінських задач, психологічні тренінги інтелектуального розвитку, тести) [9].

Педагоги-практики розробляють авторські технології, які поєднують у різних варіантах елементи апробованих технологій. Як правило, всі вони зорієнтовані на реалізацію змісту і досягнення мети різнорівневого і різнопрофільного навчання.

Вихідним матеріалом для розроблення технології є концепції, теорії. Педагогічні технології мають у своїй основі такі концепції засвоєння соціального досвіду [10]:

- ❖ асоціативно-рефлекторне навчання, у межах якого розроблена теорія формування понять;

- ❖ теорія поетапного формування розумових дій, згідно з якою розумовий розвиток (як і засвоєння знань, умінь, навичок) відбувається поетапно, спрямовуючись від «матеріальної» (зовнішньої) діяльності у внутрішній розумовий план;

- ❖ сугестопедична концепція навчання, що обґрунтовує комплексне використання у навчальних цілях зовнішніх і внутрішніх, вербальних і невербальних засобів навіювання, які сприяють надзапам'ятовуванню;

- ❖ теорія нейролінгвістичного програмування (НЛП), яка розглядає процес навчання як рух інформації через нервову систему людини;

- ❖ теорії змістового узагальнення, в основу яких покладено гіпотезу про провідну роль теоретичного знання у формуванні інтелекту дитини [10].

З метою забезпечення оптимальної моделі педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу закладу дошкільної освіти використовуються наступні класичні та сучасні педагогічні технології:

1. Особистісно-зорієнтоване навчання;
2. Технологія розвитку логічного мислення» (Х.Кюізенер, Дьенеш)
3. Технологія гуманізації освітнього процесу;

4. Вальдорфська педагогіка (Р. Штайнер)
5. Технологія розвиваючих ігор (Б.П. Нікітіна);
6. Методика навчання дітей читанню Миколи Зайцева;
7. Технологія розвивального навчання та виховання Данила Ельконіна;
8. Психолого-педагогічне проектування;
9. Технологія інтегрованого навчання та виховання;
10. Логічні блоки Дьєнеша;
11. Технології раннього інтенсивного навчання грамоті;
12. Особистісний розвиток дитини засобами взаємодії різних видів мистецтв;
13. Нетрадиційні підходи до фізичного виховання дітей дошкільного віку;
14. Технологія саморозвитку (М.Монтессорі);
15. Ігрові технології;
16. Спадщина В.Сухомлинського;
17. Інтерактивні технології;
18. Інформаційно-комунікаційні технології;
19. Здоров'язберезувальні технології.
20. Навчання дітей раннього віку (Глена Домана, Масару Ібука);
21. Гуманна педагогіка Ш. Амонашвілі;
22. Технологія «Створення ситуації успіху;»
23. ТРВЗ- Теорія розв'язання винахідницьких завдань.
24. РТУ - Розвиток творчої уяви та інші.

На основі однієї теорії навчання можуть вибудовуватися різні технології. Так, асоціативно-рефлекторна психологічна теорія породила варіантні технології навчання, які по-різному поєднують слово і наочність.

Теорія проблемного навчання покладена в основу технологій, що розвивають творчі здібності, пізнавальну активність, інтерес, самостійність особистості. Водночас побудова на одній теорії, концепції кількох технологій

навчання не є свідченням їх ідентичності. Вони завжди будуть відрізнятися за кількісними і якісними параметрами. У зв'язку з цим важливо мати цілісну систему засобів опису педагогічних технологій, враховуючи, що кожна з них містить концептуальний, змістовий та процесуальний аспекти.

Наука пропонує великий вибір освітніх технологій, але не кожна з них може бути використана в роботі з дітьми дошкільного віку.

Розвиток науки і техніки сприяв появі нових форм навчальної комунікації, новітнім методам розв'язання освітніх завдань. З огляду на це роль вихователя набула нової якості. Він розвиває пізнавальні якості дошкільника, його життєву компетентність у різних соціальних інституціях.

Специфічними особливостями інноваційного навчання є його відкритість майбутньому, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії в оновлюваних ситуаціях, основою яких є інноваційні педагогічні технології. Інноваційні педагогічні технології в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття [9].

Інноваційні педагогічні технології розглядають не тільки як налаштованість на сприйняття, продукування і застосування нового, а насамперед як відкритість. Вони забезпечують умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку [9].

Отже, інноваційні педагогічні технології мають гуманістичну спрямованість у системі освіти, складними взаєминами в науковій педагогіці зумовлену співіснуванням і її педагогічній практиці традиційної наукової педагогіки. Вони належать до системи загального наукового і педагогічного знання. Виникли і розвиваються на межі загальної інноватики, методології, теорії та історії педагогіки, психології, соціології і теорії управління, економіки освіти. Інноваційні педагогічні технології є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства.

1.3. Готовність до провайдингу інновацій як важлива професійна якість педагога

Високий рівень загальної культури, психолого-педагогічна і технологічна компетентності, креативні (творчі) здатності (здатність до творчості) педагога – усе це сприяє підвищенню рівня його готовності до інновацій загалом і до оволодіння новими педагогічними технологіями зокрема.

Готовність можемо визначити як умову успішного виконання діяльності, вибіркочу активність, що налаштовує особистість на майбутню діяльність, як якісний показник зрілості саморегуляції педагога, як активно-дієвий стан особистості, що виражає здатність вирішувати педагогічні завдання з урахуванням конкретних умов і обставин практичної діяльності. Визначення готовності до інноваційної діяльності не може обмежуватися характеристиками майстерності, досвідченості.

Готовність до нововведень – це певний особистісний прояв творчого стилю діяльності, у якому гармонійно поєднуються певна особистісна спрямованість, тобто прагнення, потреба впроваджувати нове, знання і практичні вміння для реалізації нових способів і форм здійснення професійної діяльності: «сплав» теоретичної практичної і психологічної, готовності.

Можемо усвідомити, що готовність до використання педагогічних інновацій передбачає комплексне забезпечення інноваційної діяльності, що означає функціональні види цього забезпечення в їх спільному взаємозв'язку. Аналіз найбільш поширених поєднань термінів «інноваційна діяльність» та «забезпечення» дав змогу встановити різновиди забезпечення інноваційної діяльності згідно з позиціями провайдингу:

— психологічний — характеризує систему заходів, що передбачає формування психологічної готовності до інновацій та одержання позитивних наслідків інновацій для всіх учасників інноваційної діяльності;

— нормативно-правовий (законодавчий) – охоплює систему нормативних та законодавчих актів із регулювання інноваційної діяльності; до якого також відносяться питання сертифікації та стандартизації інновацій, патентування та ліцензування, блок методичного забезпечення інноваційної діяльності;

— фінансовий (інвестиційний) – пошук та оптимізація джерел фінансування інноваційної діяльності;

— інформаційний – управління потоками та джерелами внутрішньої та зовнішньої інформації суб'єкта інноваційної діяльності;

— кадровий – система заходів, спрямованих на навчання, підготовку, перепідготовку та аутсорсинг кадрів для інноваційної діяльності.

Отже, готовність до інноваційної педагогічної діяльності – це «особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості й рефлексії» [19].

Готовність до впровадження педагогічних інновацій є передумовою активної суспільної та професійно-педагогічної позицій педагога, що спонукають до інноваційної діяльності, сприяють продуктивності, слугують основою для ефективної діяльності педагога, допомагають розкриттю творчого потенціалу та максимальної реалізації його можливостей. Успішне проведення інноваційної педагогічної діяльності передбачає усвідомлення педагогом практичного значення інновацій у системі освіти не тільки на професійному, а й на особистісному рівні.

Проте, залучення педагога до інноваційного освітнього процесу зазвичай відбувається спонтанно, без урахування професійної та особистісної готовності до інноваційної діяльності. До того ж, педагогічні інновації, як і будь-які інші нововведення, створюють проблеми в інтегруванні інноваційних програм з державними стандартами й освітніми програмами, в ефективному співіснуванні різних педагогічних концепцій. Важливим є питання

застосування та якісної адаптації нововведень у конкретних освітніх умовах, упровадження нових педагогічних технологій (елементів) у розроблені курси, які вже виявили свою ефективність.

Готовність педагога до інноваційної діяльності визначають за такими показниками [20]:

1. Усвідомлення ним потреби використання педагогічних інновацій у власну професійну діяльність.

2. Інформованість про новітні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи.

3. Зорієнтованість на створення власних творчих завдань, методик, налаштованість на експериментальну діяльність.

4. Готовність до подолання утруднень, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності.

5. Володіння практичними навичками освоєння педагогічних інновацій та розроблення нових.

Залучення педагога до інноваційну діяльність може бути наслідком дії різноманітних чинників: – незадоволеність методиками, результатами особистої праці; – освоєння нових знань, зокрема у суміжних галузях; – осмислення і нове уявлення особистої професійної мети, іноді – «творче осяяння», яке найчастіше є результатом довгого шляху, набуття досвіду.

Показниками готовності як майбутніх педагогів ЗДО, так і педагогів, які вже працюють, до використання інноваційної діяльності є: «свідоме розуміння необхідності використання педагогічних інновацій у майбутній професійній діяльності; обізнаність та орієнтація в нових педагогічних технологіях, знання та розуміння новаторських методик роботи; усвідомлення необхідності в розробленні власних творчих підходів, методик, завдань, зорієнтованість на експериментальну діяльність; спроможність до подолання перепон, пов'язаних з організацією та змістом інноваційної діяльності; оволодіння практичними навичками розробки та освоєння педагогічних інновацій».

Аналіз наукових джерел із досліджуваної проблеми дає змогу визначити параметри інноваційної діяльності педагога:

1. «Готовність до використання педагогічних» має такі показники: здатність до самоаналізу, самоорганізації, рефлексії, оцінювальних суджень; спроможність відмовитися від стандартів педагогічного мислення; прагнення до творчих здобутків; критичність мислення.

2. «Інноваційна діяльність» характеризується такими показниками: варіативність освітньої діяльності; оволодіння методологією творчої діяльності; опанування основних методів педагогічного дослідження; спроможність до акумулювання та використання досвіду творчої діяльності своїх колег; здатність до активної співпраці та взаємодопомоги.

3. «Результативність» розкрито за допомогою таких показників: формування власних ідей навчання та виховання; розроблення програм, планів, методик та технологій; перевірка інновацій; поширення освітніх інновацій; виявлення інноваційної ініціативи.

Отже, можемо визначити практичну готовність до використання інновацій у педагогічній діяльності як інтегральну якість педагога, що охоплює стійке прагнення до вивчення і практичного використання передового досвіду, бажання творити, яке характеризується наявністю психологічної установки на виконання перетворювальних дій і компетентностей щодо їх здійснення.

Дослідники інноваційної діяльності акцентують увагу на різних компонентах відповідно до проблеми, в контексті якої здійснюється структурний аналіз. Так, наприклад, І. Дичківська [9] в якості основних структурних компонентів інноваційної діяльності виокремлює:

Мотиваційний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності, який є основою для формування головних якостей майбутнього викладача, становлення його як професіонала. Зазначимо, що від того, чим мотивована готовність до інноваційної педагогічної діяльності, залежить роль педагога в інноваційних процесах та здобуті результати.

Усвідомлення педагогом власних мотивів інноваційної діяльності є значущим важелем управління педагогічними інноваціями, зумовленими підвищенням ефективності навчально-виховного (освітнього) процесу; намаганням педагога привернути до себе увагу; здобути авторитет або (та) визнання та ін.

Учений В. Борисов [7], враховуючи висновки дослідників О. Абдулліної та Н. Кузьміної, пропонує оцінювати мотиваційний компонент за такою ознакою, як ставлення до здійснення педагогічної діяльності, і наводить такі показники:

- байдуже ставлення (інтерес стимулюється зовні);
- пасивно-позитивне ставлення (мотиви пов'язані з усуненням труднощів у роботі);
- активно-дійове ставлення.

Отже, критеріями сформованості мотиваційного компонента можуть виступати орієнтація на педагогічну діяльність та ставлення до здійснення діяльності.

Когнітивний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності — результат пізнавальної діяльності. Його характеристики охоплюють: ширину, глибину та системність знань викладача про зміст і специфіку освітніх інноваційних технологій, їхні ознаки та види; сукупність умінь і навичок із використання інноваційних освітніх технологій у своїй професійній педагогічній діяльності; особливості мислення, ступінь сформованості умінь і навичок.

Рефлексивний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Рефлексивне мислення розглядають як одну з найважливіших умов усвідомлення, критичного аналізу та конструктивного вдосконалення власної діяльності. Здатність людини рефлексивно ставитися до себе і своєї діяльності є наслідком засвоєння нею соціальних відносин між людьми. Здатність рефлексивного ставлення до самого себе реалізується на основі взаємодії з іншими людьми, прагнення зрозуміти й оцінити думки та дії іншого.

Креативний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Реалізація означеного компонента відбувається в процесі оригінального, нестандартного підходу до розв'язання педагогічних завдань, імпровізації та експромтів. Основними ознаками креативності є: спроможність до створення нового; використання нетрадиційного підходу до організації навчально-виховного (освітнього) процесу; вміння творчо підходити до розв'язання будь-яких професійних проблем; взаємодіяти зі своїми вихованцями, їхніми батьками, оточенням; вміння розвивати креативність вихованців, яка проявлялась б у їхній поведінці.

Узагальнюючи дослідження вітчизняних та закордонних вчених можемо виокремити чотири структурні компоненти практичної готовності майбутнього викладача навчального закладу до інноваційної професійної діяльності: мотиваційний, змістовний, технологічний та рефлексивний. Підставою для характеристики мотиваційного компонента стало положення про те, що діяльнісний аспект збуджується і регулюється мотиваційною основою особистості, яка виявляє усвідомлене ставлення до діяльності. Без розвиненої мотивації неможливе досягнення будь-якого результату. Успішність діяльності багато в чому залежить від бажання, прагнення, професійної зацікавленості, потреби в цій діяльності, тобто від наявності позитивних мотивів.

Специфіка інноваційної педагогічної діяльності не передбачає механічного перенесення вже наявного досвіду, його використання завжди має творчий, індивідуальний характер. У загальному змістовий компонент інноваційної діяльності визначає підходи до вирішення проблеми забезпечення процесу навчання в їх повному обсязі; опосередковує способи і методи їх вирішення; формулює всю сукупність елементів і чинників, що здійснюють істотний вплив на реалізацію навчальних програм у процесі експериментального навчання; визначає оптимальні межі нового навчання; виявляє зміст і глибину необхідних знань. Виділений нами змістовий компонент інноваційної діяльності виконує орієнтаційну функцію, стимулює

засвоєння нових знань про сутність, структуру, завдання інноваційної педагогічної діяльності, знання форм її прояву.

Процес розвитку готовності до професійної діяльності уявляє собою субординацію її рівнів, перехід від рівня до рівня. Розглянемо деякі наукові погляди на проблему етапності професійного розвитку педагога. Зокрема, Ю. Бабанський характеризує такі рівні розвитку педагога:

- педагог – володіння основами педагогічної професії, застосування апробованих на практиці методик і технологій професійної діяльності;
- педагог-новатор – використання в практичній діяльності одночасно із відомими методиками оригінальних підходів до вирішення педагогічних завдань, їх успішне застосування;
- педагог-дослідник – уміння науково аналізувати, оцінювати, розробляти і впроваджувати нові педагогічні технології.

Учений-дослідник О. Ізосімова [14] класифікує рівні готовності залежно від того, яке рішення професійного завдання знайде викладач:

1 тип. Педагог-індивідуаліст. Нове в його професійній діяльності використовується тою мірою, якою він удосконалює традиційні методики. Вирішальне значення для використання новацій мають сприятливі зовнішні умови. Педагог цього типу завжди знайде традиційні, але ефективні рішення конкретного педагогічного завдання.

2 тип. Педагог зі власною професійною концепцією. Самостійно формулює правила своєї професійної поведінки, удосконалює діяльність за умови схвалення з боку керівника і колег, спроможний для вирішення педагогічної проблеми пропонувати новий шлях.

3 тип. Педагог-«феномен». Його професійна діяльність поширюється за межі традиційних норм, сприймає новації як необхідне і природне явище. У прийнятті рішення завжди наявні творчі елементи.

Дослідниця А. Маркова [25] виокремлює шість рівнів професійного розвитку. На перших трьох відбувається адаптація викладача до системи вимог, норм, ролей, прав, обов'язків, які формулює сфера діяльності. Наступні

три рівня характеризуються ступенем упровадження інноваційної діяльності: четвертий рівень – педагог-новатор, який пробуджує нове в педагогічній діяльності, використовуючи пошук і використання окремих оригінальних прийомів або методик; п'ятий рівень – педагог-дослідник, який прагне і вміє вивчати, оцінювати значущість нових ідей та прийомів; шостий рівень – педагог-професіонал, який поєднує в собі позитивні риси попередніх рівнів, прагнення до саморозвитку.

Визначаючи рівень професійного розвитку як відображення характеру розвитку якості, визначаємо чотири рівні сформованості практичної готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності: адаптивний, репродуктивний, продуктивний і креативний[20].

Адаптивний рівень характеризується відсутністю зацікавленості використання інновацій у практичній діяльності, нестійким ставленням до застосування інноваційних технологій; відсутністю особистісної зацікавленості у творчій діяльності; сформована система знань про інноваційну діяльність не знаходить вираження в практиці; під час планування навчального процесу не враховується специфічні та індивідуальні особливості суб'єктів, навчальні заняття будуються за відпрацьованою схемою із застосуванням традиційних способів навчання.

Репродуктивний рівень відрізняється більш стійким ставленням до інноваційної діяльності; з'являється пізнавальний інтерес до нововведень в галузі педагогіки, але спостерігається поверхневий характер інновацій; теоретичні знання спрямовані на відтворення окремих елементів новаторського досвіду; рефлексивна позиція – на усвідомлення власного стилю викладання.

Продуктивний рівень характеризується в загальному вигляді більшою цілеспрямованістю, усвідомленістю шляхів і способів практичного застосування інноваційних технологій; бажання використовувати інновації носить особистісно-значущий сенс; практична діяльність спрямована на адаптацію апробованих інноваційних прийомів, не підкріплених творчим

доповненням; відбувається становлення особистості майбутнього педагога через вироблення індивідуального стилю викладання.

Креативний (творчий) рівень передбачає тверду переконаність у необхідності вдосконалення системи освіти; використання різнобічних інноваційних технологій у практичній діяльності для визначення найбільш ефективних; активно використовується творчий потенціал для створення, апробування та критичного аналізу нових індивідуальних технологій; професійна позиція характеризується високим рівнем педагогічної рефлексії і пов'язана з самоактуалізацією.

Знання про свій рівень сформованості готовності до провайдингу педагогічних інновацій дає змогу педагогу спланувати свій саморозвиток, а керівнику – скоригувати інноваційний потенціал колективу, що є одним з важливих структурних компонентів професійних якостей [60].

Окреслимо форми залучення педагогів до інноваційної діяльності:

- організація, проведення та участь у наукових семінарах і науково-практичних конференціях із найбільш актуальних питань;
- проведення стажування у вищих навчальних закладах і науководослідних інститутах;
- творча робота педагогів над науковою темою, проблемою у методичних об'єднаннях;
- аналіз та узагальнення власного досвіду та досвіду своїх колег;
- заняття на спеціалізованих курсах із підвищення кваліфікації педагогічних кадрів; самостійна дослідницька робота.

Стратегія інноваційної діяльності, як кожного вихователя ЗДО, так і всього педагогічного колективу відповідно до ситуації, має певні часові обмеження, які залежать від обсягу інновації, необхідної кількості організаційних, матеріально-фінансових та людських ресурсів.

Зазначимо, що інноваційна педагогічна діяльність є фундаментом для оновлення навчального закладу, створення якісних нових педагогічних

методик, ефективного реформування всієї освітньої системи. Педагоги інноваційного спрямування повинні вміти реалізовувати:

- педагогічний гуманізм (довіряти вихованцям, поважати їх як особистість, виховувати впевненість у своїх силах, здібностях і можливостях;
- відчувати зміни в освітніх цінностях, упроваджуючи не «сухе» здобуття формальних знань і навичок, а гуманність у стосунках, підтримку у вільному самовиявленні, розвитку індивідуальності, творчу самореалізацію особистості);
- співпрацю (покропово перетворювати вихованців на спільних творців навчального процесу);
- емпатійне розуміння вихованців (сприймати позиції вихованців, розуміти їхній внутрішній світ, відчувати як самого себе);
- власну позицію (формуванню здатності до творчої самореалізації, виявлення своїх почуттів та емоцій особистості, яка має власну думку;
- удосконалення своїх професійних якостей, використовуваних для розв'язання різних педагогічних проблем, ситуацій);
- діалогізм (уміння слухати та цікавитися думкою дитини, сприяти розвитку міжособистісного діалогу на основі рівності).

Але головне, інноваційна педагогічна діяльність педагогів є основою оновлення навчальних закладів, створення якісно нової педагогічної практики, авторського закладу, а можливо, й радикального реформування всієї освітньої системи.

Інноваційна діяльність педагогічного працівника вимагає дотримання ним таких принципів:

1. Принцип інтеграції освіти окреслює необхідність ставитись до кожного вихованця, як до особистості, з метою формування громадянина з високими моральними, інтелектуальними та фізичними якостями.
2. Принцип диференціації та індивідуалізації освіти передбачає забезпечення необхідних умов для ефективного розвитку здібностей кожної

дитини, незалежно від статі, суспільного та соціально-економічного статусу (зокрема сімейного, національного та релігійного).

3. Принцип демократизації освіти полягає у формуванні передумов для прояву ініціативи, розвитку активності та творчості вихованців.

Неухильне дотримання означених принципів передбачає зміни в характері освітньої системи, змісті, формах та методах, технологіях навчання та виховання. За таких умов мета освіти реалізується у вільному розвитку індивідуальних здібностей та особистісних цінностей усебічно розвиненої творчої особистості. Зазначимо, що у структурі особистості професійно зорієнтованого майбутнього педагога готовність до інноваційної професійної діяльності є показником його здатності нестандартно розв'язувати актуальні для особистісно-орієнтованої освіти проблеми. Дотримання окреслених вимог дозволяє виокремити основні професійні й особистісні якості, які набуває майбутній педагог у процесі підготовки до інноваційної професійної діяльності:

1. Свідоме розуміння необхідності розв'язання актуальних педагогічних проблем сучасного освітнього закладу. Використання індивідуального підходу в процесі навчання та виховання особистості.

2. Актуальна педагогічна позиція. Уміння швидко реагувати на нові досягнення в науці та практиці, використовувати їх для формулювання освітніх цілей із предмету або певної методики, досягти їх та проаналізувати в процесі навчання.

3. Побудувати цілісну освітню програму навчання й виховання відповідно до новітніх педагогічних орієнтирів та освітніх стандартів, враховуючи індивідуальний підхід до вихованців.

4. Здатність до вмілого поєднання сьогоденної реальності з вимогами особистісно-орієнтованої освіти, коригувати освітній процес відповідно до критерій інноваційної діяльності.

5. Уміння визначати індивідуальні здібності особистості, використовувати їх у процесі навчання.

6. Здатність впливати на розвиток творчих здібностей учнів (студентів), використовуючи інноваційні технології в процесі продуктивної, нестандартної організації навчання й виховання.

7. Використання форм і методів інноваційного навчання з урахуванням власного досвіду, застосування адекватних форм самооцінки та рефлексії.

8. Здатність до адекватного оцінювання, стимулювання вихованців до відкриттів та форм культурного самовираження, бачення позитивного розвитку дітей.

9. Уміння аналізувати відповідні зміни в освітній діяльності, в розвитку особистих якостей педагогічних працівників.

10. Спроможність та прагнення до власного творчого розвитку, усвідомлення цінності, актуальності особистих інноваційних пошуків і відкриттів.

Отже, дотримання визначених принципів, форм та сформованість компонентів визначають готовність педагога до інновацій в межах професійної ідентифікації. Професійна позиція педагога – це динамічна характеристика особистості, що характеризує стійку систему інтелектуальних, вольових, емоційно-оцінних відносин до себе, професійної діяльності, до власного саморозвитку, що виявляється в інноваційному характері професійної діяльності[20].

Висновки до першого розділу

Теоретичний аналіз літературних джерел показав, що прагнення постійно оптимізувати освітній процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних педагогічних технологій різної цільової спрямованості і різних рівнів. Подальший їх розвиток пов'язаний з орієнтацією на реалізацію сучасних концепцій освіти й виховання.

Освітня технологія відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору. Педагогічна технологія відображає тактику реалізації освітніх технологій у освітньому процесі за наявності певних умов.

Розробленню нової технології, як правило, передують нові потреби (цілі) суспільства, наукові відкриття або результати наукових досліджень.

Грунтовний аналіз підходів до організації та здійснення освітнього процесу в закладах різних рівнів освіти дозволяє стверджувати, що в умовах успішної творчої самореалізації фахівців дошкільної сфери важливим є комплексний підхід до формування інноваційної професійної компетентності педагогів, яка передбачає не лише засвоєння дисциплін професійного циклу, але і знання сучасних концепцій дошкільної освіти, а саме компетентнісного, особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти і вміння реалізовувати ці знання на практиці, творчо поєднуючи і організовувати їх.

Складність, багатогранність педагогічної діяльності є чинником, що відкриває простір для багатьох педагогічних технологій, динаміка продукування яких постійно зростає. Широкий спектр, багатоваріантність педагогічних технологій зумовлюють необхідність їх класифікації.

У результаті вищевикладеного матеріалу, можна стверджувати, що у процесі освоєння педагогом інноваційної діяльності, у нього з'являється установка на розуміння нового та його створення, формується нетрадиційний підхід до реалізації освітнього процесу, вміння творчо вирішувати питання, які виникають у педагогічній взаємодії з вихованцями та колегами.

РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Сучасний стан рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО

Виходячи з поставленої проблеми, мети та гіпотези дослідження, завдань, що отримали відображення у вступі магістерської роботи, була розроблена програма експериментальної роботи та визначена загальна мета практичного дослідження: визначити педагогічні умови підвищення готовності вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної діяльності. Такими умовами можуть бути:

- поетапне та поступове оволодіння знаннями та вміннями для професійної діяльності з дітьми дошкільного віку.
- збагачення і поглиблення професійних знань і умінь та навичок студентів в області передшкільної педагогіки шляхом розробки системи бесід, консультацій, практичних рекомендацій, для підвищення вмотивованості студентів до роботи з дітьми дошкільного віку та їх професійної компетентності;
- поглиблення суті та структури практичної підготовки студентів засобами цілеспрямованої інтеграції їх під час практики в роботу з дітьми дошкільного віку в заклади дошкільної освіти;

Було застосовано різноманітні методи дослідження, що спрямовані на вивчення стану готовності педагогічних працівників ЗДО до використання інноваційних технологій з дітьми дошкільного віку.

Констатувальний експеримент дослідження ставив за мету: вивчення рівня готовності вихователів ЗДО до здійснення педагогічної діяльності із

застосуванням інноваційних педагогічних технологій та передового педагогічного досвіду.

У дослідженні взяли участь: вихователі Кременчуцького закладу дошкільної освіти(ясла-садок) № 68 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області у складі 20 осіб; студенти випускних груп освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст спеціальності 012 Дошкільна освіта Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка у складі 40 осіб, викладачі циклової комісії, працівники закладів дошкільної освіти, що є базами для проходження практики студентами м. Кременчука Полтавської області.

Мета дослідження була реалізована у наступних завданнях:

1. Вивчення стану використання інноваційних технологій в освітній процес ЗДО;
2. Вивчення й аналіз методичних аспектів забезпечення теоретичної підготовки студентів для роботи з дітьми дошкільного віку;
3. Виявлення якості та рівня професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку.

Констатувальний експеримент здійснювався поетапно.

Початковий етап включав вивчення рівня володіння та використання педагогічними працівниками сучасних педагогічних технологій. Було проведено анкетування вихователів Кременчуцького ЗДО № 68. Анкетування передбачало варіанти відповіді або відкрити відповідь на наступні запитання:

1. П. І. Б. вихователя
2. Як часто Ви застосовуєте інноваційні педагогічні технології у освітньому процесі ЗДО?
3. Назвіть основні причини, які гальмують упровадження нових педагогічних технологій та ідей у практику Вашої роботи:
 - Недостатнє матеріальне забезпечення;
 - Надмірна насиченість матеріалу;
 - Психологічна неготовність дітей сприймати інновації;

- Поспішне використання;
- Консерватизм;
- Погане володіння комп'ютером;
- Брак часу
- Нічого не заважає.

4. Коли Ви використовуєте інновації, чим Вас приваблює ця діяльність?

- Розвиває інтерес дітей до навчання;
- Надає можливість педагогу проявити себе;
- Уможлиблює запровадження нових методів і форм навчання;
- Задовольняє бажання підвищити рівень власної професійної

компетентності.

5. Яку допомогу Вам слід надати для більш системного застосування інноваційних технологій в роботі з дітьми дошкільного віку?

- Методичну;
- Фінансову;
- Мотивуючу;
- Не потребую допомоги.

6. У яких видах діяльності найчастіше використовуєте інновації?

- Під час занять;
- Під час інших видів дитячої діяльності;
- Під час організації розвивального середовища;
- У роботі з батьками;
- Уся педагогічна діяльність організована інноваційно.

7. Які інноваційні технології Ви застосовуєте систематично:

- Інтерактивні технології;
- Проектна технологія;
- Здоров'язбережувальні технології;
- Теорія розв'язання винахідницьких завдань, Розвиток творчої уяви;
- Технологія розвивального навчання;

- Інформаційно – комунікативні технології;
- Ігрові технології;
- Технології проблемного навчання;
- Технологія «Створення ситуації успіху»
- Технологія особистісно зорієнтованого навчання;

8. Чи маєте Ви здобутки в інноваційній діяльності, якими хотіли б поділитись?

Вихователі мали можливість відмовитись від відповіді на одне або декілька питань і це також фіксувалось дослідником.

Відповідаючи на 2 питання анкети усі вихователі, які брали участь в опитуванні відзначили, що використовують інноваційні педагогічні технології в освітньому процесі ЗДО. Але, 10% вихователів (2 особи) відповіли, що використовують їх інколи; 50% із них (10 осіб) їх використовують епізодично, при підготовці до відкритих занять та інших показових заходів. 30% педагогів відповіли, що є прихильниками інновацій і використовують їх доволі часто; ще 10% педагогів працюють за певною інноваційною системою.

На прохання назвати основні причини, які гальмують упровадження нових педагогічних технологій та ідей у практику роботи вихователі вказали Недостатнє матеріальне забезпечення 10%; Надмірна насиченість навчального матеріалу – 5%; Погане володіння комп'ютером – 30%; Брак часу – 30%; 25 % вихователів відзначили, що їм нічого не заважає впроваджувати інновації у власну професійну діяльність.

На запитання «Чим Вас приваблює інноваційна діяльність» - 20% педагогічних працівників відзначили, що це розвиває інтерес дітей до навчання; 25% - розглядають це як можливість педагогу проявити себе; 10% вбачають можливості запровадження нових методів і форм навчання; у 20% інноваційна діяльність задовольняє бажання підвищити рівень власної професійної компетентності; 25% вихователів відмовились відповідати на це питання.

На запитання «Яку допомогу Вам слід надати для більш системного застосування інноваційних технологій в роботі з дітьми дошкільного віку?» було отримано такі відповіді: 25% вихователів очікують методичну допомогу; 10% хотіли б отримати фінансову допомогу; для 15% було недостатньо мотивації для здійснення цієї діяльності; 30% вказали, що вони не потребують допомоги; 20% вихователів відмовились відповідати на це питання.

На запитання: «У яких видах діяльності найчастіше використовуєте інновації?» 30% педагогічних працівників обрали відповідь «Під час занять»; 30% впроваджують інновації під час інших видів дитячої діяльності; ще 10% інноваційно організують розвивальне середовище; у 5% вихователів, на їх думку, уся педагогічна діяльність організована інноваційно; 20% вихователів відмовились відповідати на це питання; варіант «У роботі з батьками» не обрав жоден педагогічний працівник.

На прохання дослідника вказати інноваційні технології, які застосовуються систематично, було обрано наступні варіанти:

- Інтерактивні технології – 5%;
- Проектна технологія – 5%;
- Здоров'язберезувальні технології - 10%;
- Теорія розв'язання винахідницьких завдань, Розвиток творчої уяви – 0%;
- Технологія розвивального навчання – 0%;
- Інформаційно – комунікативні технології – 20%;
- Ігрові технології – 20%;
- Технології проблемного навчання – 0%;
- Технологія «Створення ситуації успіху» - 10%
- Технологія особистісно зорієнтованого навчання – 15%;

Відмовились відповідати на дане питання 15%.

У останньому запитанні ми прагнули перевірити, чи вихователі ЗДО мають певні самостійні здобутки інноваційної діяльності. 60% респондентів відповіло «ні»; 20% - «можливо»; 20% відмовились відповідати на це питання.

Отже, це дослідження продемонструвало, що частина педагогічних працівників (20-25%) не готові до використання інноваційних форм педагогічної діяльності. Ці педагоги відповідали на питання анкети негативно або відмовилися від відповіді на запропоновані питання.

Для вивчення ступеня готовності студентів випускних курсів до використання інноваційної педагогічної діяльності було вивчено методичні аспекти теоретичної підготовки майбутніх вихователів освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст спеціальності 012 Дошкільна освіта Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка.

Під час вивчення й аналізу методичних аспектів забезпечення теоретичної підготовки студентів для роботи з дітьми дошкільного віку були розглянуті наступні документи:

- а) навчальні плани циклової комісії педагогіки та психології дошкільної освіти;
- б) робочі програми з педагогіки та методик дошкільної освіти;

Аналіз Навчального плану підготовки вихователів дітей дошкільного віку освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст спеціальності 012 Дошкільна освіта показав, що предмет «Сучасні педагогічні технології» вивчається студентами у 8 семестрі 4 курсу, тобто фактично, після вивчення усіх дисциплін професійно-практичного циклу. У цьому ми вбачаємо позитивний момент, так як педагогічні технології для дітей дошкільного віку, часто співвідносяться з окремими методиками дошкільної освіти і повинні орієнтуватись на базовий рівень знань студентів. Але, спостерігається відірваність даного предмету від практичної підготовки, так як педагогічна практика у студентів розпочинається з 4 навчального семестру і у 8 семестрі студенти проходять переддипломну практику. Тобто, набуті знання з предмету «Сучасні педагогічні технології» студенти не можуть закріпити на практиці.

Під час аналізу робочих програм викладачів методик дошкільної освіти, було зроблено висновок, що інноваційні технології розглядаються під час оволодіння предметами. Зокрема: під час вивчення предмету «Методика

зображувальної діяльності» студенти знайомляться з технологіями розвитку творчих здібностей дітей з малювання за методикою Л.Шульги, нетрадиційні техніки зображувальної діяльності, ЛЕГО-конструювання.

Під час вивчення предмету «Методика ознайомлення дітей з природою» студенти засвоюють сучасні технології: «Екологічна стежина», «Хвилинки милування» за методикою Г. Беленької.

Вивчаючи методику формування елементарних математичних уявлень студенти знайомляться з методикою В.Воскобовича, М.Монтессорі, Г. Домана, М. Зайцева.

Під час вивчення методики розвитку мовлення та навчання грамоти студенти вивчають технології М.Зайцева, Г. Шелестової та ін.

Методика фізичного виховання знайомить дітей з нетрадиційними техніками оздоровлення, методикою М.Єфіменка «Театр фізичного виховання».

Тобто, під час практики студент можуть певним чином використовувати сучасні педагогічні технології та підходи до здійснення педагогічної діяльності.

Теоретичні аспекти нашого дослідження довели, що реалізація інновацій в освіті можлива лише при умові засвоєння базових компетенцій педагогічної діяльності.

Для вивчення рівня професійно-практичної компетентності студентів випускних курсів та їх здатності до використання інновацій у педагогічний процес закладу дошкільної освіти було проведено самооцінку педагогічної діяльності. Для підвищення валідності дослідження було проаналізовано навчальні досягнення студентів, здійснено спостереження за студентами керівниками практики та забезпечено експертну оцінку діяльності студентів під час педагогічної практики на основі кваліметричної моделі (Додаток А). Ця модель дозволяє проаналізувати усі сторони діяльності студента-практиканта та розглянути його можливості та готовність до здійснення інноваційної діяльності. У дослідженні брали участь студенти двох випускних

груп (експериментальної та контрольної), керівники практики та викладачі методик дошкільної освіти.

Для оцінювання студентів випускних груп була використана факторно-критеріальна модель оцінювання якості дошкільної освіти (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Факторно-критеріальна модель оцінювання якості дошкільної освіти.

Критерій факторів (рівень)	Оцінне визначення	Оцінка в балах		Значущість критер.	Відношення до стандарту
Високий	Відмінно	5	96-100	1,0	відповідає повністю стандарту
Вище середнього	Дуже добре	4	95-85	0,75	відповідає більш, ніж на половину, але не на 100 %;
Середній	Добре	3	84-60	0,5	відповідає стандарту на половину
Нижче середнього	Задовільно	2	59-49	0,25	відповідає стандарту менш, ніж на половину
Низький	Незадовільно	1	30-0	0	не відповідає стандарту

Результати дослідження

Підсумовуючи результати самооцінки студентів та експертні оцінки керівників практики та викладачів коледжу були отримані результати. Результати експериментальної і контрольної груп наведено в таблиці 2.2 та 2.3.

Таблиця 2.2

Результати дослідження компетентності студентів експериментальної групи

№ п/п	П.І.Студента	Самооцінка студента	Експертна оцінка керівника практики	Оцінка викладачів	Середній бал	%	Рівень професійної компетентності

1.	Анастасія Черномиз	3,6	3,8	3,8	3,73	74,6	Достатній
2.	Башакова Наталія	3,64	3,85	3,8	3,76	75,2	Достатній
3.	Бреднєва Софія	4	3,02	3	3,34	66,8	Середній
4.	Гобжила Катерина	4,1	3,84	3,7	3,97	79,4	Достатній
5.	Евтушенко Лідія	4,2	3,7	3,8	3,9	78	Достатній
6.	Калиниченко Вероника	3,1	3,95	3,9	3,65	73	Достатній
7.	Козир Ліна	3,9	4,3	4	4,1	82	Достатній
8.	Коломієць Діана	3,9	4,4	4	4,1	82	Достатній
9.	Кучеренко Елизавета	4,1	3,53	3,5	3,71	74,2	Достатній
10.	Локтионова Викторія	4,5	3,86	3,8	4,05	81	Достатній
11.	Мащенко Ірина	3,9	3,86	3,7	3,82	76,4	Достатній
12.	Монастиршов а Аміна	3,52	3	3,5	3,34	66,8	Середній
13.	Мосиенко Тетяна	3,64	3,85	3,8	3,76	75,2	Достатній
14.	Погребець Карина	3,72	3,4	3,5	3,54	70,8	Достатній
15.	Пшінник Богдана	3,36	3,85	3,8	3,67	73,4	Достатній
16.	Сень Валерія	3,5	2,8	2,5	2,9	58	Середній
17.	Трачук Марина	4,1	3,84	3,7	3,97	79,4	Достатній
18.	Ухналь Єлизавета	4,42	4,60	4,6	4,6	91	Високий
19.	Хирьянова Мирослава	4,4	3,3	3,5	3,7	74	Достатній
20.	Штефан Олена	3,4	3,7	3,9	3,7	74	Достатній
	Середній бал / %	3,87 /76,6	3,8 / 74,6	3,76 / 74,5	3,8 / 75,2	75,18	

Таблиця 2.3

Результати дослідження компетентності студентів контрольної групи

№ п/п	П.І.Студента	Самооцінка студента	Експертна оцінка керівника практики	Оцінка викладачів	Середній бал	%	Рівень професійної компетентності
1.	Багро Диана	4,2	3,7	3.8	3,9	78	Достатній
2.	Богдан Анастасія	3,54	3,65	3.5	3,5	70	Достатній
3.	Брила Єлизавета	4,4	3,3	3.5	3,7	74	Достатній
4.	Бученкова Олеся	4,5	3,86	3,8	4,05	81	Достатній
5.	Василенко Дарія	3,4	3,7	3.9	3,7	74	Достатній
6.	Власенко Олена	4,1	3,84	3,7	3,97	79,4	Достатній
7.	Гасанова Єлизавета	4,41	4,67	4,5	4,5	90	Високий
8.	Дятлова Анастасія	3,9	3,86	3.7	3,82	76,4	Достатній
9.	Коваль Карина	3,5	2,8	2.5	2,9	58	Середній
10.	Лось Татяна	3,6	3,8	3,8	3,73	74,6	Достатній
11.	Луцькяненко Валерія	3,72	3,4	3.5	3,54	70,8	Достатній
12.	Маленко Катерина	3,64	3,85	3,8	3,76	75,2	Достатній
13.	Нигревська Альона	4,1	3,84	3,7	3,97	79,4	Достатній
14.	Рак Вікторія	3,9	4,3	4	4,1	82	Достатній
15.	Савченко Оксана	3,82	4,62	4.5	4,2	84	Достатній
16.	Тристан Карина	4	3,02	3	3,34	66,8	Середній
17.	Швець Олена	4,42	4,60	4,6	4,6	91	Високий
18.	Щербак Дар'я	3,9	4,4	4	4,1	82	Достатній
19.	Яворська Аліна	4,1	3,53	3.5	3,71	74,2	Достатній
20.	Ярмольчук Яна	4,5	3,86	3,8	4,05	81	Достатній

Експериментальна група	1	5%	16	80%	3	15%	-	-
Контрольна група	2	10%	16	80%	2	10%	-	-

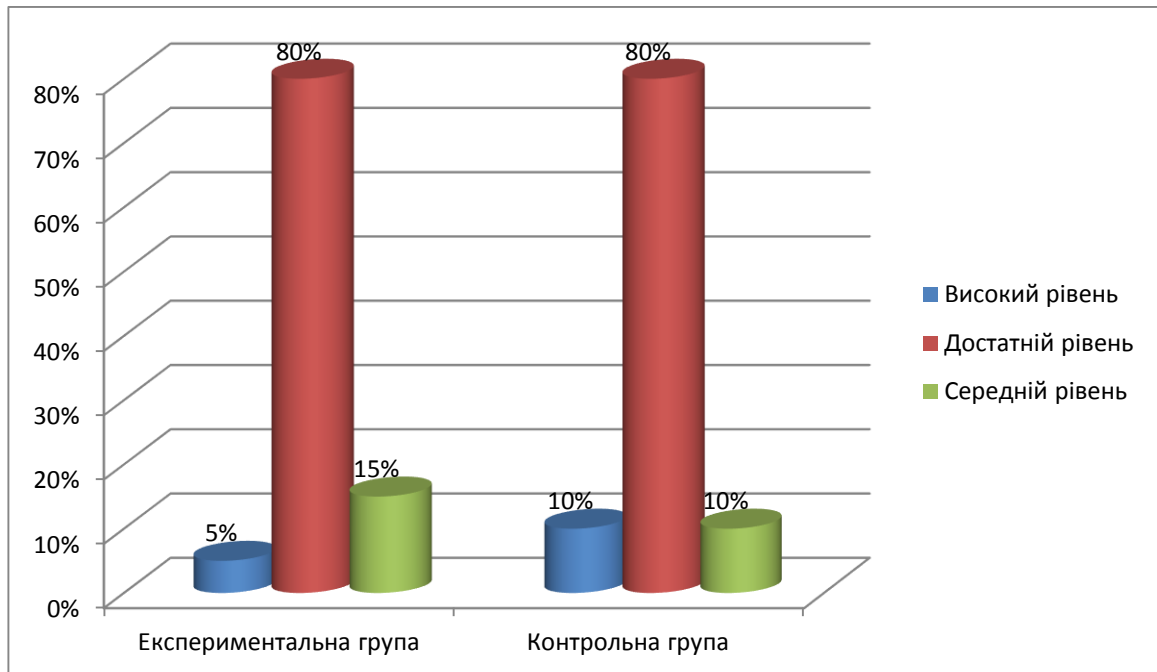

Рисунок 2.1. Результати дослідження професійної діяльності майбутніх вихователів

Було виявлено, що лише 5% студентів експериментальної групи і 10% студентів контрольної групи мають високу оцінку професійної діяльності та застосування інноваційних технологій у педагогічному процесі. 80 % студентів експериментальної та контрольної груп мають достатній рівень, а 15% студентів експериментальної і 10% студентів контрольної групи мають середній рівень професійної діяльності та застосування інноваційних технологій у педагогічному процесі.

Результати констатувального експерименту вказали напрямки розробки системи роботи по підвищенню готовності педагогічних працівників до використання інноваційних технологій дошкільної освіти в ЗДО.

2.2. Розробка й апробація методики підготовки студентів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі ЗДО

Мета: дібрати методи та форми роботи з метою підвищення готовності вихователів ЗДО до використання інноваційних форм освітньої діяльності для дітей дошкільного віку.

Для підвищення готовності вихователів ЗДО до використання інноваційних форм освітньої діяльності для дітей дошкільного віку на базі Кременчуцького ЗДО № 68 було організовано консультпункт «Інновації в дошкільній освіті».

Метою діяльності консультпункту була активізація вихователів до використання в освітній процес інноваційних технологій дошкільної освіти та усвідомлення ними, що сучасні технології урізноманітнюють освітній процес та виконують ряд функцій:

1. Мотивують дітей до навчання;
2. Роблять навчальний процес цікавим для дітей;
3. Навчають працювати діалогічного, тобто в активній взаємодії з іншими дітьми;
4. Розвивають здатність до рефлексії та самооцінки;
5. Стимулюють ініціативу;
6. Розвивають творчі здібності;
7. Створюють умови для самореалізації кожної особистості;
8. Формують компетенції, а не лише допомагають дошкільникам здобути знання.

Консультпункт працював з 01.09.2021 р. до 01.12. 2021 року. Засідання консультпункту для вихователів проводились у формі круглих столів, конференцій, лекцій. Його діяльність передбачала ознайомлення педагогічних працівників з класичними та сучасними технологіями дошкільної освіти, їх методами та засобами роботи. Було розроблено тематичний план роботи консультпункту, поданий у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Тематичний план роботи консультпункту
«Інновації в дошкільній освіті» ЗДО № 68

№ засідання	Тематика засідань
1	Загальний огляд та класифікація педагогічних технологій
2-5	Технології розвитку та виховання дітей раннього віку: 1. Технологія Г. Домана; 2. Технологія М. Ібука.
6-12	Технології розвитку дітей дошкільного віку: 1. Особистісно орієнтоване навчання; 2. Технологія гуманізації освітнього процесу; 3. Методика навчання дітей читанню Миколи Зайцева; 4. Технологія розвивального навчання та виховання Данила Ельконіна; 5. Педагогіка Марії Монтесорі; 6. Психолого-педагогічне проектування; 7. Технологія інтегрованого навчання та виховання; 8. Логічні блоки Дьенеша; 9. Технологія раннього інтенсивного навчання грамоті; 10. Нетрадиційні підходи до фізичного виховання дітей дошкільного віку; 11. Ігрові технології; 12. Інтерактивні технології; 13. Інформаційно-комунікаційні технології; 14. Здоров'язберезувальні технології.

На засіданнях конультпункту наголошувалось на дотриманні основних принципів застосування сучасних інноваційних технологій в ЗДО:

1. Доцільність використання у педагогічному процесі;
2. Взаємодія навчання та виховання дітей дошкільного віку;
3. Орієнтація на співпрацю та співтворчість педагога та дітей
4. Особистісно-зорієнтований підхід до дітей в освітньому середовищі.

Для покращення рівня підготовки студентів випускних груп освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст спеціальності 012 Дошкільна освіта Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка до здійснення інноваційної діяльності було розроблено програму факультативу «Провайдинг інновацій» та впроваджено систему лекційних, практичних та семінарських занять зі студентами експериментальної групи під час навчання у 7 навчальному семестрі.

Мета факультативного курсу:

Познайомити студентів з педагогічними технологіями, необхідними в практичній діяльності закладу дошкільної освіти, з урахуванням вимог сьогодення. Підготувати висококваліфікованих фахівців у галузі дошкільної освіти, здатних здійснювати всебічний, гармонійний розвиток особистості дитини, використовуючи надбання народної педагогіки, а також досягнення педагогічної науки й передової практики дошкільного виховання. Формувати готовність майбутнього вихователя до педагогічної діяльності на основі глибокого розуміння інноваційних педагогічних технологій, набуття навичок і досвіду використання їх у педагогічну діяльність.

Завдання курсу:

- оволодіння творчим надбанням світової і вітчизняної системи дошкільного виховання:
- розвиток педагогічного мислення;
- здійснення творчого підходу до педагогічної діяльності;
- підготовка до практичного втілення інноваційних технологій в практику роботи з дітьми дошкільного віку.

Було розроблено тематичний план факультативної дисципліни (див. таб. 2.6) та робочу програму дисципліни.

Тематичний план факультативної дисципліни:

«Провайдинг інновацій»

№ розділу і тем	Тематика і зміст роботи	Усього	Аудит	Лекції	Семінарські	Практичні	Сам. роб
1	Вступ. Загальні поняття про педагогічні технології.	10	6	4		2	4
	1.1 Вступ. Сутність поняття «педагогічні технології», предмет та завдання курсу.	4	2	2			2
	1.2. Загальний огляд педагогічних технологій для дошкільного виховання	6	4	2		2	3
2	Особистісно-орієнтована освіта і технологія	16	8	4		4	6
	2.1 Педагогічна технологія «Створення ситуації успіху»	6	4	2		2	2
	2.2. Технологія саморозвитку М. Монтесорі	4	2	2		2	2
	2.3 Вальдорфська педагогіка	6	2	2			2
3	Інноваційні методики та технології в галузі дошкільної освіти.	20	12	4	4	6	7
	3.1. Технологія розвивального навчання.	6	4	2		2	3
	3.2. Психолого - педагогічне проектування діяльності дітей.	2	2			2	1
	3.3. Технологія формування творчої особистості.	8	4	2	2		1
	3.4. Сучасні системи навчання дітей дошкільного віку.	4	2		2	2	2
	Всього за курс	46	26	12	4	12	17

Зміст лекційного курсу:

1. Сутність поняття «педагогічні технології», завдання курсу, предмет вивчення.
2. Загальний огляд педагогічних технологій для дітей дошкільного віку.
3. Педагогічна технологія «Створення ситуації успіху»
4. Історія виникнення технології. Концептуальні положення. Створення психо-емоційного комфорту в дошкільному закладі, вдома. Мета, завдання, зміст технології Поділ дітей на групи. Прийоми педагогічної технології.
5. Технологія саморозвитку М. Монтесорі. Історія виникнення технології. Провідні положення педагогічної теорії М. Монтесорі. Мета, завдання, зміст технології. Вимоги до особистості педагога
6. Вальдорфська педагогіка. Історія виникнення, концептуальні положення. Мета, завдання, зміст технології.
7. Технологія розвивального навчання Історія виникнення технології. Концептуальні положення систем розвивального навчання Л.С. Виготського, В.В.Давидова, Д.Б.Ельконіна. Мета, завдання, зміст технології. Завдання розвивального навчання. Модель організації розвивального середовища
8. Психолого-педагогічне проектування діяльності дітей. Історія виникнення, концептуальні засади, мета, завдання, зміст технології.
9. ТРВЗ- Теорія розв'язання винахідницьких завдань. РТУ - Розвиток творчої уяви. Історія виникнення. Мета, завдання і зміст технологій
10. Сучасні системи навчання дітей дошкільного віку.

Під час викладання факультативного курсу основним принципом викладання дисципліни було використання інноваційних методів освітньої діяльності. Були проведені різні види та форми інноваційних занять. Студенти залучались до:

- Самостійної пізнавальної діяльності;
- Дослідницької діяльності;

- До занять на основі групових технологій;
- До занять за технологією проблемного навчання;
- До занять за технологією диференційованого навчання;
- Використовувались елементи проектної діяльності;
- Уроки-тренінги;
- Інтерактивні заняття;
- Ігрові заняття, відеозаняття тощо.

Інтерактивні заняття проводились за наступною структурою:

I. Мотивація. Мета – сфокусувати увагу студентів на проблемі і викликати інтерес до обговорюваної теми. Використовувались запитання, цитати, невеличкі історії, завдання тощо. (Займає цей етап не більше як 5 % навчального заняття).

II. Представлення теми та очікуваних результатів.

Мета – забезпечити розуміння студентами змісту їхньої діяльності, та результатів навчального заняття. (Приблизно 5 % часу).

III. Надання необхідної інформації

Мета – дати студентам достатньо інформації для того, щоб на її основі виконувати практичні завдання.

Це може бути міні-лекція, ознайомлення з роздатковим матеріалом.

Презентація виконаного домашнього завдання.

На самому занятті викладач може ще раз звернути увагу на інформацію, особливо на практичні поради, якщо необхідно – прокоментувати терміни або організувати невеличке опитування (біля 10 % часу заняття).

IV. Інтерактивна вправа – центральна частина заняття.

Мета – практичне засвоєння матеріалу

Послідовність проведення цього етапу така: інструктування – викладач розповідає студентам мету вправи, правила, послідовність дій та обсяг часу на виконання завдань; запитує, чи все зрозуміло; об'єднання в групи і (або) розподіл ролей; виконання завдань (викладач виступає організатором,

консультантом, ведучим дискусії); презентація результатів роботи; на інтерактивну вправу відводять 60 % часу на занятті.

V. Підведення підсумків

Мета – обговорення задля усвідомлення зробленого на занятті. Треба повернутися до очікуваних результатів, оголошених на початку уроку.

- Студентам пропонувались запитання : Що нового дізналися? Яких навичок набули? Як це можна застосувати в житті?
- Що сподобалося на занятті?

На цей етап відводять до 20 % часу на занятті

Ігрові заняття

- Провідною діяльністю були так чи інакше організовані рольові, ділові ігри, заняття-подорож, заняття-виставка, заняття-аукціон, заняття-змагання, заняття-вікторина, тощо.

Відеозаняття

- За їх допомогою студент може розширити свої пізнання в області, що цікавить.

На заняттях зі студентами було широко застосовано методи технології проблемного навчання та методи технології самостійного навчання.

Головна особливість проблемного навчання – дослідна та пошукова діяльність студентів. Її особливість у тому, що рішення проблеми відоме науці, але не відоме студенту. Головною ознакою навчальної проблеми є наявність суперечливої ситуації або інформації.

Класифікація методів проблемного навчання (за І. Я. Лернером)

- проблемний виклад (створивши проблемну ситуацію, викладач не лише подає остаточне вирішення проблеми, але й демонструє сам процес вирішення);
- частково-пошуковий (викладач планує кроки вирішення проблеми, а студент самостійно її вирішує);
- дослідницький (викладач організовує творчу, пошукову діяльність студента з вирішення нових проблем).

Форми і методи навчальної діяльності, що відповідають технології проблемного навчання є різноманітними. А робота в групах та робота в парах дозволяє залучити до обговорення та вирішення проблемних питань практично усіх студентів групи. Вони вчаться активно захищати не тільки свою точку зору, але і точку зору своєї групи, що покладає на них додаткову відповідальність.

Основні методи, що застосовувались у технології проблемного навчання:

- проблемна ситуація (Ситуація несподіваності, ситуація конфлікту, ситуація передбачення, ситуація спростування, ситуація невідповідності, ситуація невизначеності, ситуація вибору)
- проблемне питання,
- проблемна задача,
- творча задача,
- самостійна робота.

Самостійна робота студента є ефективним методом навчальної діяльності. У процесі викладання навчального матеріалу засвоюється 15 %, що сприймається на слух, 65 % - слух і зір. А ті знання, які студент здобув завдяки власному досвіду, самостійно, думці і дії, будуть насправді міцні. Якщо навчальний матеріал опрацьовується власноручно, самостійно (індивідуально) виконується завдання від його постановки до аналізу отриманих результатів, то засвоюється не менше 90 % інформації.

Мета самостійної роботи студентів: засвоєння знань, умінь, навичок та формування самостійності як риси особистості і.

Визначено ряд функцій самостійної роботи:

Пізнавальна функція визначається засвоєнням студентом систематизованих знань з дисциплін.

Самостійна функція – це формування вмінь і навиків, самостійного їх оновлення і творчого застосування.

Прогностична функція є вмінням студента вчасно передбачати й оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання.

Коригуюча функція визначається вмінням вчасно коригувати свою діяльність.

Виховна функція - це формування самостійності як риси характеру.

Зміна концептуальної основи й розширення функцій самостійної роботи студента веде до збільшення її обсягу важливості та викликає зміну у взаємовідносинах між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, тобто коригує всі психолого-педагогічні (організаційні, методичні) засоби забезпечення самостійної роботи студентів.

Використовувались такі види самостійної роботи студентів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: - лекції, виконання лабораторних і практичних робіт; читання та конспектування літературних джерел інформації, участь у семінарських заняттях; прослуховування аудіолекцій, перегляд відеозаписів; інші види занять. (сайт, відео, друковані видання на ньому)

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних занять, лабораторних робіт, практичних, семінарських; інші види занять.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: розв'язання нестандартних задач; проведення лабораторних робіт; участь у ділових іграх і в розборі проблемних ситуацій; виконання курсових проектів; складання доповідей, рефератів, інформацій з заданої теми; та ін.

4. Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок в умовах ЗДО.

Самостійна робота студентів забезпечує:

1. Володіння розумовими процесами;
2. Системність знань та засобів навчання;
3. Володіння засобами обробки інформації;
4. Мобільність і критичність мислення;

5. Здатність до творчої діяльності.

Ефективність розробленої методики по підвищенню готовності педагогічних працівників до використання інноваційних методів освітньої діяльності була перевірена у контрольному експерименті.

2.3. Ефективність роботи з підготовки майбутніх педагогів до використання педагогічні інновації в освітньому процесі ЗДО

Мета: перевірити ефективність розробленої методики по підвищенню готовності педагогічних працівників до використання інноваційних методів у освітньому процесі ЗДО.

У контрольному дослідженні взяли участь: вихователі Кременчуцького закладу дошкільної освіти (ясла-садок) № 68 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області; студенти випускних груп освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст спеціальності 012 Дошкільна освіта Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка, які були задіяні у констатувальному експерименті.

Під час контрольного дослідження було перевірено рівня володіння та використання педагогічними працівниками сучасних педагогічних технологій. Було проведено повторне анкетування вихователів Кременчуцького ЗДО № 68. Зміст анкети поданий у констатувальному експерименті.

Аналіз показав, що при відповіді на «Як часто Ви застосовуєте інноваційні педагогічні технології у освітньому процесі ЗДО?» 5% вихователів відповіли, що використовують їх інколи; 40% із них їх використовують епізодично, при підготовці до відкритих занять та інших показових заходів. 40% педагогів відповіли, що є прихильниками інновацій і використовують їх доволі часто; ще 15% педагогів працюють за певною інноваційною системою. Тобто, у порівнянні з констатувальним дослідженням спостерігаються певні зміни. Підвищилась активність вихователів у межах 5-10%.

На прохання назвати основні причини, які гальмують упровадження нових педагогічних технологій та ідей у практику роботи вихователі вказали Недостатнє матеріальне забезпечення 5%; Надмірна насиченість навчального матеріалу – 5%; Погане володіння комп'ютером – 30%; Брак часу – 25%; 35% вихователів відзначили, що їм нічого не заважає впроваджувати інновації у власну професійну діяльність. Тобто, 10% вихователів змінили свою думку про причини, що не дозволяють впроваджувати інновації у педагогічний процес.

На запитання «Чим Вас приваблює інноваційна діяльність» - 25% педагогічних працівників відзначили, що це розвиває інтерес дітей до навчання; 30% - розглядають це як можливість педагогу проявити себе; 15% вбачають можливості запровадження нових методів і форм навчання; у 25% інноваційна діяльність задовольняє бажання підвищити рівень власної професійної компетентності; 5% вихователів відмовились відповідати на це питання. Тобто, у 20% вихователів підвищився інтерес до інноваційної діяльності і та з'явилась мотивація до її здійснення.

На запитання «Яку допомогу Вам слід надати для більш системного застосування інноваційних технологій в роботі з дітьми дошкільного віку?» було отримано такі відповіді: 35% вихователів очікують методичну допомогу; 10% хотіли б отримати фінансову допомогу; для 15% було недостатньо мотивації для здійснення цієї діяльності; 30% вказали, що вони не потребують допомоги; 10% вихователів відмовились відповідати на це питання. Можна зробити висновок, що певна методична підтримка була корисною для 10-15% вихователів і вони розраховують на неї у подальшій роботі.

На запитання: «У яких видах діяльності найчастіше використовуєте інновації?» 40% педагогічних працівників обрали відповідь «Під час занять»; 40 % впроваджують інновації під час інших видів дитячої діяльності; ще 10% інноваційно організують розвивальне середовище; у 5% вихователів, на їх думку, уся педагогічна діяльність організована інноваційно; 5% вихователів відмовились відповідати на це питання. Отже, 10% вихователів почали

впроваджувати інновації на занятті, і 10% під час інших видів дитячої діяльності. 5% обрали відповідь «У роботі з батьками». Зменшилась на 15% кількість вихователів, що відмовились відповідати на це питання.

На прохання дослідника вказати інноваційні технології, які застосовуються систематично, було обрано наступні варіанти:

- Інтерактивні технології – 5%;
- Проектна технологія – 5%;
- Здоров'язберезувальні технології - 15%;
- Теорія розв'язання винахідницьких завдань, ТРУ – 5%;
- Технологія розвивального навчання – 0%;
- Інформаційно – комунікативні технології – 20%;
- Ігрові технології – 20%;
- Технології проблемного навчання – 0%;
- Технологія «Створення ситуації успіху» - 15%
- Технологія особистісно зорієнтованого навчання – 15%;

Під час відповіді на це питання, вихователі обирали декілька варіантів, тобто після проведеної роботи вони побачили можливості комбінування технологій. Лише 5% вихователів відмовились відповідати на питання.

У останньому запитанні ми прагнули перевірити, чи вихователі ЗДО мають певні самостійні здобутки інноваційної діяльності. 50% респондентів відповіло «ні»; 40% - «можливо»; 10% відмовились відповідати на це питання. Ми спостерігаємо, що включаючись у застосування інновацій вихователі набувають досвіду та на 10% зростає їх активність.

Отже, це дослідження продемонструвало, що зміни у активність використання інноваційних технологій у освітній процес ЗДО вихователями зросла у середньому на 10%. Лише частина педагогічних працівників (10-15%), які відповідали на питання анкети негативно або відмовилися від відповіді на запропоновані питання залишились не готові до використання інноваційних форм педагогічної діяльності.

Для вивчення змін у рівні професійно-практичної компетентності студентів випускних курсів та їх здатності до використання інновацій у педагогічний процес закладу дошкільної освіти було проведено самооцінку та оцінку педагогічної діяльності на основі кваліметричної моделі (таб. 2.1.).

Підсумовуючи результати самооцінки студентів та експертні оцінки керівників практики та викладачів коледжу були отримані результати. Результати експериментальної і контрольної груп наведено в таблиці 2.7 та 2.8.

Таблиця 2.7

Результати дослідження компетентності студентів експериментальної групи у контрольному експерименті

№ п/п	П.І.Студента	Самооцінка студента	Експертна оцінка керівника практики	Оцінка викладачів	Середній бал	%	Рівень професійної компетентності
1.	Анастасія Черномиз	3,6	3,8	3,8	3,73	74,6	Достатній
2.	Башакова Наталія	3,64	3,85	3,8	3,76	75,2	Достатній
3.	Бреднева Софія	4	3,02	3	3,34	66,8	Середній
4.	Гобжила Катерина	4,1	3,84	3,7	3,97	79,4	Достатній
5.	Евтушенко Лідія	4,2	3,7	3,8	3,9	78	Достатній
6.	Калиниченко Вероника	3,1	3,95	3,9	3,65	73	Достатній
7.	Козир Ліна	4,42	4,60	4,6	4,6	91	Високий
8.	Коломієць Діана	3,9	4,4	4	4,1	82	Достатній

9.	Кучеренко Елизавета	4,1	3,53	3,5	3,71	74,2	Достатній
10.	Локтионова Викторія	4,5	3,86	3,8	4,05	81	Достатній
11.	Мащенко Ірина	3,9	3,86	3,7	3,82	76,4	Достатній
12.	Монастиршов а Аміна	3,6	3,8	3,8	3,73	74,6	Достатній
13.	Мосиенко Тетяна	3,64	3,85	3,8	3,76	75,2	Достатній
14.	Погребець Карина	3,72	3,4	3,5	3,54	70,8	Достатній
15.	Пшінник Богдана	3,36	3,85	3,8	3,67	73,4	Достатній
16.	Сень Валерія	3,64	3,85	3,8	3,76	75,2	Достатній
17.	Трачук Марина	4,1	3,84	3,7	3,97	79,4	Достатній
18.	Ухналь Єлизавета	4,42	4,60	4,6	4,6	91	Високий
19.	Хирьянова Мирослава	4,4	3,3	3,5	3,7	74	Достатній
20.	Штефан Олена	4,42	4,60	4,6	4,6	91	Високий
	Середній бал / %	3,87 / 76,6	3,8 / 74,6	3,76 / 74,5	3,8 / 75,2	75,18	

Таблиця 2.8

**Результати дослідження компетентності студентів контрольної групи у
контрольному експерименті**

№ п/п	П.І.Студента	Самооцінка а студента	Експертна оцінка керівника практики	Оцінка викладачів	Середній бал	%	Рівень професійної компетентнос ті
1.	Багро Диана	4,2	3,7	3,8	3,9	78	Достатній
2.	Богдан Анастасія	3,54	3,65	3,5	3,5	70	Достатній
3.	Брила Єлизавета	4,4	3,3	3,5	3,7	74	Достатній
4.	Бученкова Олеся	4,5	3,86	3,8	4,05	81	Достатній

5.	Василенко Дарія	3,4	3,7	3,9	3,7	74	Достатній
6.	Власенко Олена	4,1	3,84	3,7	3,97	79,4	Достатній
7.	Гасанова Єлизавета	4,41	4,67	4,5	4,5	90	Високий
8.	Дятлова Анастасія	3,9	3,86	3,7	3,82	76,4	Достатній
9.	Коваль Карина	3,5	2,8	2,5	2,9	58	Середній
10.	Лось Татяна	3,6	3,8	3,8	3,73	74,6	Достатній
11.	Лукьяненко Валерія	3,72	3,4	3,5	3,54	70,8	Достатній
12.	Маленко Катерина	3,64	3,85	3,8	3,76	75,2	Достатній
13.	Нигревска Альона	4,42	4,60	4,6	4,6	91	Високий
14.	Рак Вікторія	3,9	4,3	4	4,1	82	Достатній
15.	Савченко Оксана	3,82	4,62	4,5	4,2	84	Достатній
16.	Тристан Карина	4	3,02	3	3,34	66,8	Середній
17.	Швець Олена	4,42	4,60	4,6	4,6	91	Високий
18.	Щербак Дар'я	3,9	4,4	4	4,1	82	Достатній
19.	Яворська Аліна	4,1	3,53	3,5	3,71	74,2	Достатній
20.	Ярмольчук Яна	4,5	3,86	3,8	4,05	81	Достатній
	Середній бал / %	3,87 /76,6	3,8 / 74,6	3,76 / 74,5	3,8 / 75,2	75,18	

Узагальнені результати експериментальної та контрольної груп були розміщені у таблиці 2.9 та відображені у діаграмі рис. 2.2.

Таблиця 2.9

**Узагальнені результати аналізу професійної діяльності майбутніх
вихователів у контрольному експерименті**

Група	Високий рівень		Достатній рівень		Середній рівень		Низький рівень	
	К-сть студ.	%	К-сть студ.	%	К-сть студ.	%	К-сть студ.	%
Експериментальна група	3	15%	16	80%	1	5%	-	-
Контрольна група	2	10%	17	85%	1	5%	-	-

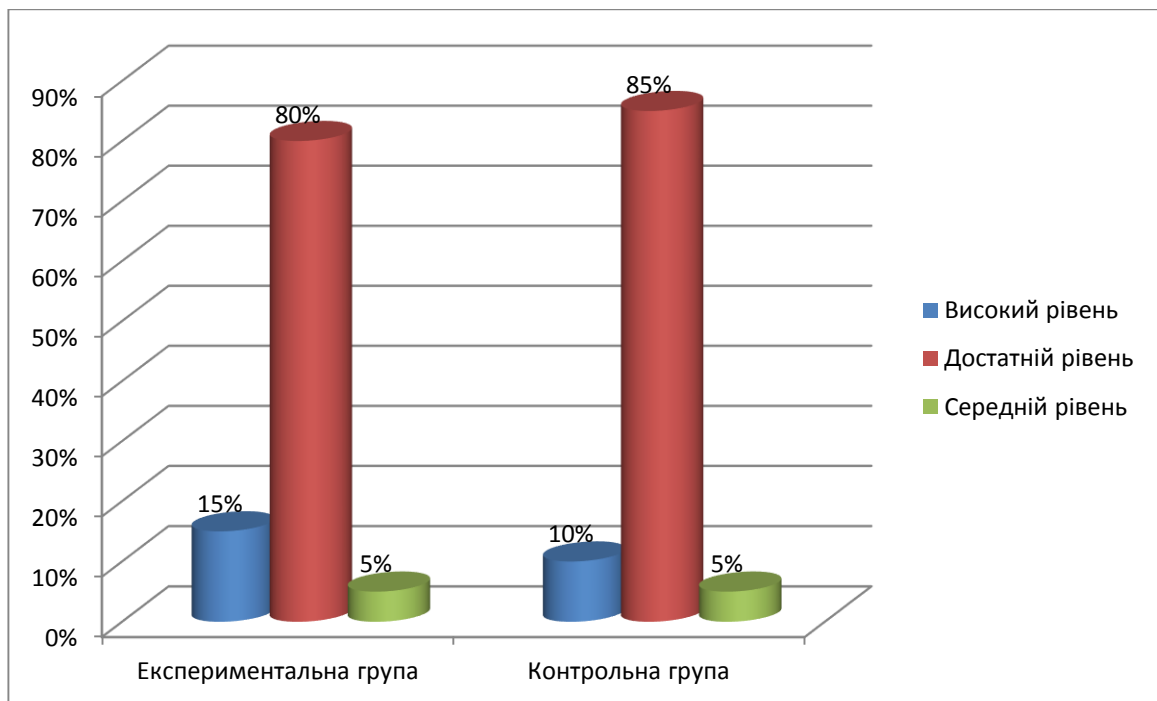

Рисунок 2.2. Результати дослідження професійної діяльності майбутніх вихователів

Контрольний експеримент показав, що 15% студентів експериментальної групи і 10% студентів контрольної групи мають високу оцінку професійної діяльності та застосування інноваційних технологій у педагогічному процесі. 80% студентів експериментальної та 85% контрольної груп мають достатній рівень, а 5% студентів експериментальної і 5% студентів контрольної групи

мають середній рівень професійної діяльності та застосування інноваційних технологій у педагогічному процесі.

Проаналізуємо зміни у показниках експериментальної та контрольної груп, подані в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10.

Група	Високий рівень		Достатній рівень		Середній рівень	
	Констат. експерим.	Контрольний експерим.	Констат. Експерим.	Контрольний експерим.	Констат. експерим.	Контроль експерим.
Експериментальна група	5%	15%	80%	80%	15%	5%
Контрольна група	10%	10%	80%	85%	10%	5%

Відобразимо результати дослідження після проведеної системи роботи у діаграмі рис. 2.3.

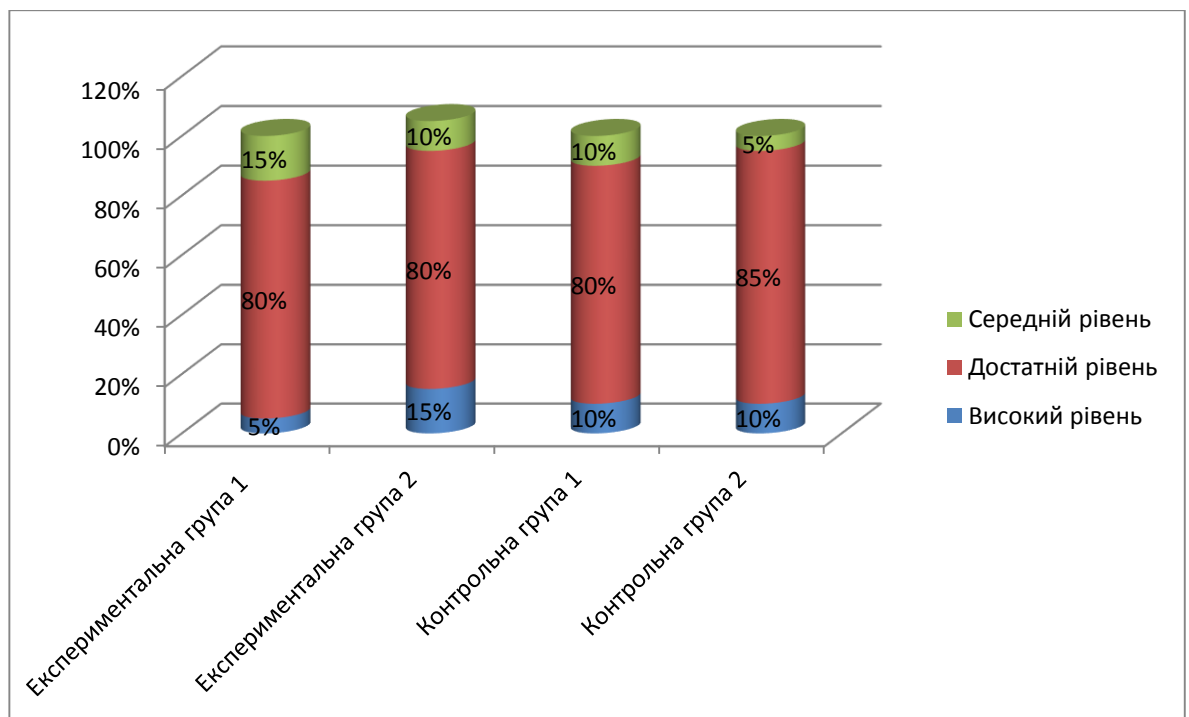

Рисунок 2.3. Узагальнені результати констатувального (1) та контрольного експерименту (2) у експериментальній та контрольній групах.

Після проведених факультативних занять певним чином змінилися показники узагальненої оцінки компетентності студентів. Діаграма демонструє, що показники високого рівня професійних навичок та здатності до використання інновацій у студентів експериментальної групи зросли на 5%, у контрольній групі залишилися без змін. Показники середнього рівня у обох груп зменшилися на 5%. Показники достатнього рівня у експериментальної групи залишилися без змін завдяки руху показників високого та середнього рівня, а показники контрольної групи змінилися на 5%.

Проведений аналіз результатів дослідження дозволив визначити *методичні рекомендації щодо використання вихователями ЗДО інноваційних технологій в освітній процес.*

Важливим фактором для використання вихователями інноваційних технологій в освітній процес ЗДО є методичний супровід. Завданнями методичного супроводу є формування готовності до інноваційної діяльності:

- сприяння повноцінному професійному розвитку та саморозвитку педагогічних працівників ЗДО, їх адаптації до освітніх вимог;
- формування стійкої мотивації щодо застосування інноваційних освітніх технологій в освітньому процесі;
- формування у вихователів ЗДО компетентності щодо застосування інтерактивних, особистісно-зорієнтованих, діалогових технологій у педагогічній взаємодії з дітьми;
- залучення до інтерактивної взаємодії педагогічних працівників ЗДО з метою розвитку особистісних якостей, які б сприяли творчому впровадженню інновацій в освітній процес;
- забезпечення та науково-методичного та матеріального супроводу впровадження педагогічних інновацій у педагогічну діяльність;
- забезпечення необхідних умов для здійснення науково-педагогічних досліджень для апробації інновацій [61].

Висновок до другого розділу

Практична частина магістерської роботи ставила за мету вивчення стану використання інноваційних технологій в освітній процес ЗДО; аналіз методичних аспектів забезпечення теоретичної підготовки студентів для роботи з дітьми дошкільного віку; виявлення якості та рівня професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку.

Було застосовано різноманітні методи дослідження, що спрямовані на виявлення стану готовності вихователів та підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної діяльності з дітьми дошкільного віку.

Анкетування педагогічних працівників дослідження продемонструвало, що частина їх (20-25%) не готові до використання інноваційних форм педагогічної діяльності.

Під час вивчення й аналізу методичних аспектів забезпечення теоретичної підготовки студентів для роботи з дітьми дошкільного віку були розглянуті навчальні плани циклової комісії педагогіки та психології дошкільної освіти; робочі програми з педагогіки та методик дошкільної освіти. Було зроблено висновок, що фахові методики дошкільної освіти розглядають та знайомлять студентів із педагогічними технологіями, Тобто, під час пробної практики студент можуть певним чином використовувати сучасні педагогічні технології та підходи до здійснення педагогічної діяльності, але набуті знання з предмету «Сучасні педагогічні технології» студенти не можуть закріпити на практиці.

Констатувальний експеримент показав, що готовність вихователів та майбутніх вихователів до використання педагогічних інновацій не відповідає вимогам часу. У цьому вбачаємо результат об'єктивних та суб'єктивних причин. Зокрема, певний методичний «голод» та пасивність працівників закладів дошкільної освіти; неповну відповідність методичного забезпечення

у підготовці фахівців з дошкільної освіти, відсутність досвіду професійної діяльності та застосування педагогічних технологій у студентів.

Розроблена методика підвищення готовності педагогічних працівників ЗДО до використання інноваційних технологій в освітній процес ставила за мету дібрати методи та форми роботи для підвищення готовності вихователів ЗДО до використання інноваційних форм освітньої діяльності для дітей дошкільного віку та перевірити ефективність її. Методика включила:

1. Для вихователів ЗДО - організацію консультпункту «Інновації в дошкільній освіті». Метою діяльності консультпункту була активізація вихователів до використання в освітній процес інноваційних технологій дошкільної освіти та усвідомлення ними, що сучасні технології урізноманітнюють освітній процесі; розробку тематики групових консультацій для вихователів по ознайомленню з інноваційними технологіями

2. Для студентів випускних груп освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст спеціальності 012 Дошкільна освіта Кременчуцького педагогічного коледжу імені А.С. Макаренка розроблено програму факультативу «Провайдинг інновацій» та впроваджено систему лекційних, практичних та семінарських занять зі студентами експериментальної групи .

Контрольне дослідження продемонструвало, що зміни у активності використання інноваційних технологій у освітній процес ЗДО вихователями зросла у середньому на 10%. Лише частина педагогічних працівників (10-15%), які відповідали на питання анкети негативно або відмовилися від відповіді на запропоновані питання залишилися не готові до використання інноваційних форм педагогічної діяльності.

Після проведених факультативних занять певним чином змінились показники узагальненої оцінки компетентності студентів. Діаграма демонструє, що показники високого рівня професійних навичок та здатності до використання інновацій у студентів експериментальної групи зросли на 5%, у контрольній групі залишилися без змін. Показники середнього рівня у обох груп зменшилися на 5%. Показники достатнього рівня у експериментальної

групи залишились без змін завдяки руху показників високого та середнього рівня, а показники контрольної групи змінились на 5%. Це свідчить про певну ефективність запропонованої нами методики.

ВИСНОВКИ

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив визначити сучасні вимоги до професійної діяльності вихователів. З'ясовано, що одним із пріоритетних напрямів модернізації освіти є вдосконалення підготовки педагогічних працівників, зокрема вихователів для закладів дошкільної освіти. Особливо актуальним є пошук шляхів розвитку та вдосконалення системи підготовки педагогічних працівників до роботи з дітьми дошкільного віку. Історія використання інноваційних педагогічних технологій в галузі дошкільної освіти, має певні традиції і позитивний досвід, накопичений у минулі роки. Але разом з цим, в силу об'єктивних і суб'єктивних причин, не були реалізовані в системі сучасної дошкільної освіти питання щодо якісного їх втілення через практичну діяльність в освітній простір ЗДО.

Інноваційна діяльність в освіті є засобом реалізації нових завдань, виконуючи роль чинника й каталізатора в динамічній освітній системі, використовуючи умови її розвитку. Існують різні класифікації інноваційних технологій. У закладах дошкільної освіти на сьогоднішній день застосовуються як класичні так і інноваційні.

Для виявлення рівня готовності педагогічних працівників до використання інновацій у педагогічному процесі ЗДО було дібрано методи дослідження: анкетування, вивчення документації, експертна оцінка та самооцінка. В умовах ЗДО проведено анкетування для вивчення стану готовності педагогічних працівників до використання в роботі інновацій. Для визначення перспектив готовності вихователів до використання інновацій в ЗДО було проведено вивчення методичних аспектів підготовки педагогічних працівників ЗДО та рівень компетентності та готовності студентів випускних курсів педагогічного коледжу. Аналіз діагностичних матеріалів показав, що рівень володіння педагогічними працівниками ЗДО інноваційними технологіями та бажання використовувати їх в освітньому процесі не відповідає вимогам часу.

Було розроблено систему роботи та методику щодо розширення знань у педагогічних працівників ЗДО та студентів про педагогічні інновації в освітньому процесі дошкільних навчальних закладів та активізовано діяльність у цьому напрямку. Для вихователів ЗДО - організовано консультпункт «Інновації в дошкільній освіті». Для студентів випускних груп розроблено програму факультативу «Провайдинг інновацій» та проведено цикл лекційних, практичних та семінарських занять зі студентами експериментальної групи;

Перевірено ефективність системи роботи по формуванню готовності педагогів до використання педагогічних інновацій під час контрольного експерименту. Було зроблено висновок, що спостерігались певні позитивні зміни у рівні професійної компетентності та активності у використанні технологій.

Експериментальне дослідження дозволило підтвердити висунену нами гіпотезу про те, що професійна підготовка майбутніх вихователів до взаємодії з дітьми дошкільного віку буде найбільш ефективною при застосуванні певних методичних впливів та поетапної підготовки.

Розробка цієї проблеми може представляти інтерес як в плані подальшого теоретичного обґрунтування, так і конкретного застосування в практичній діяльності під час проведення освітнього процесу педагогічного коледжу та закладу дошкільної освіти.

Матеріали магістерської роботи можуть бути використані при організації підготовки і перепідготовки фахівців в області виховання, навчання та розвитку дітей дошкільного віку. Продовження дослідження з цієї проблеми є актуальним, оскільки при будь-яких змінах соціального життя суспільства і на всіх історичних етапах його розвитку, професійна компетенція вихователів буде важливою умовою їх роботи з дітьми дошкільного віку та впровадженні передової інноваційної діяльності.

Наступні дослідження можуть розкрити питання взаємозв'язку вікових та індивідуальних особливостей із рівнем готовності до використання

інноваційних педагогічних технологій у освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ангеловски К. Учителя и Инновации. Москва, 1991. 158 с.
2. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. Москва, 1980. 367 с.
3. Безруких М. М. Ступеньки к школе. Книга для педагогов и родителей. Москва, 2002. 256 с. – (3).
4. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. Москва, 1989. 192 с.
5. Богданова І. М. Педагогічні інновації в школі підготовки вчителя: кінець ХХ – початок ХХІ століття: монографія. Одеса. 2009. 157 с.
6. Бондар В. І. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей в системі М. Монтессорі: навчальний посібник. Полтава, 2009. 251 с.
7. Борисов В.В. Провайдинг інновацій в системі післядипломної педагогічної освіти / /Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів І-ї Міжнародної науково-практичної конференції/ [редактори-упорядники А.Душний, М.Махмудов, В.Ільницький, І.Зимомря]. Баку-Ужгород-Дрогобич, 2016. С.119-120.
8. Гриньова М. В.Педагогічні технології : теорія та практика : навч.-метод. посіб. Полтава, 2006. 230 с.
9. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Київ, 2012. 352 с.
10. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків, 2009. 176 с.
11. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18>. 159
12. Закон України «Про інноваційну діяльність». 2004. №5. С. 4–9. URL: www.zakon.rada.gov.ua.

13. Зачук В. О., Нісімчук А. С., Білан А. Д. Сучасні педагогічні технології : дидактично-інноваційний аспект. Т.2. Луцьк, 2009. 312 с.
14. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: Підручник. Суми, 2010. 334 с.
15. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. авт.-укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ, 2002. 136 с.
16. Кащук К. М. Вплив провайдингу інновацій на формування інноваційної інфраструктури аграрних підприємств. URL://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/3_1/135.pdf.
17. Литвинов А.С. Готовність до провайдингу інновацій як важлива професійна якість майбутнього викладача // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. Журнал/СумДПУ імені А.С.Макаренка*, 2016. №5 (59). – 468 с.
18. Литвинов А.С. Інформаційно-комунікаційні технології в системі управління сучасними закладами освіти // *Менеджмент української освіти в контексті євроінтеграції* : моногр. / П. Біліченко, О. Зайцева, Т. Зенченко та ін.; за заг. ред. Г.Луценка. Черкаси, 2017. 272 с. С. 83-92
19. Литвинов А.С. Педагогічний провайдинг інновацій в освіті Навчальний посібник. Глухів, 2017. 267с.
20. Литвинов Андрій Структурні компоненти та основні критерії професійної готовності викладача до провайдингу інновацій // *Basic Trends in Public Sector. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole*, 2016; ISBN 978-83-62683-79-6 (Paper); pp.200, illus., tabs., bibls. С. 156-165
21. Литвинова А.С. Структура готовності до провайдингу педагогічних інновацій майбутнього викладача // *Професійна освіта: методологія, теорія та технології: зб. наук. праць.* / [ред. колегія: Доброскок І.І. (голов. ред) та ін.]. Київ., 2016. Вип. 4. 260с.

22. Мачинська Н. І. Формування основ педагогічної майстерності та професіоналізму вчителя початкової школи в умовах вищого навчального закладу. *Вісник Черкаського університету*, № 21 (354), 2015. С.56–60.
23. Мачинська Н. І., Комарова Ю.В., Упровадження інноваційних технологій навчання у вищій школі. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*, вип. 1 (14) 2015. С. 240–247.
24. Мачинська Н. І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації начального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів, 2012. 180 с.
25. Мачинська Н. І., Цимбалюк М.М., Використання інноваційних педагогічних технологій навчання у практику підготовки магістрів: методичні рекомендації. Львів, 2012. 48 с.
26. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (схвалена Указом Президента України від 25.06.2013 року №344/2013).
27. Підласий .П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ, 2006. 616 с.
28. Поголяева М. Н. Институты сферы образования: теория и практика педагогических инноваций. Москва, 1995. 32 с.
29. Пригожин А. И. Нововведения, стимулы и препятствия. Социальные проблемы инноватики. Москва, 1989. 270 с
30. Провайдинг інновацій: підручник. / [М. П. Денисенко, А. П. Гречан, М. В. Гаман та ін.]. Київ, 2008. 448 с.
31. Семенов О. М. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / За ред. Л.І. Мацько. Київ, 2007. 303 с.
32. Семенов О. М. Медіапедагогіка у професійній підготовці майбутнього вчителя: здобутки і проблеми / *Interdyscyplinarność pedagogiki i jej subdyscyplin* / pod red. Zofii Szaroty , Franciszka Szloska. Warszawa – Kraków. 2013. S. 632–640.

33. Семенов О. М. Професійно-творча самореалізація педагога в інноваційній освіті. Професійно-творча самореалізація майбутнього педагога в інноваційній освіті : колект. монографія / за наук. ред. М. Лазарева]. Суми, 2013. С. 136–157.
34. Сиротенко Г. О. Інновації як основа змін освітньої практики. Інформаційно-методичний збірник. Полтава, 2005. 160 с.
35. Стребна О. В., Соценко А. О. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи. Харків, 2007. 176 с.
36. Султанова Л. Ю. Актуальні аспекти професійної підготовки вчителя початкових класів. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Вип. 78. Педагогіка та психологія. Чернівці, 2000. С. 140–146.
37. Султанова Л. Ю. Вплив ціннісних орієнтації викладачів на розвиток їх професійного досвіду. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* № 14, 2016. С. 252-259.
38. Султанова Л. Ю. Особливості професійної підготовки педагога в контексті Болонського процесу. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Вип. 299. Педагогіка та психологія. Чернівці, 2006. С. 192–197.
39. Султанова Л. Ю. Полікультурна освіта в контексті загальнокультурного розвитку особистості педагога: колективна монографія. Київ, 2013.
40. Федій О. А. Підготовка майбутніх педагогів до естетизації освітнього середовища початкової школи. *Науковий міжнародний журнал «ScienceRise» Педагогічна освіта* №2/5(19), 2016. С.65–70.
41. Федірчик Т. Д. Концептуальні засади процесу становлення педагога у системі вищої освіти. *Педагогічні науки*. Випуск 2. Бердянськ, С. 175–181.
42. Федірчик Т. Д. Управління процесом становлення педагога у науковопедагогічній спадщині В.О.Сухомлинського. Конференція «Василь

Сухомлинський – видатний педагог, гуманіст, мислитель ХХ століття». Чернівці, С. 259–262.

43. Фалюшина Л.И. Управление качеством образовательного процесса в дошкольном образовательном учреждении. Москва, 2013.

44. Федій О. А. Естетотерапевтичний дискурс ідеї людиноцентризму в сучасному освітньому просторі. *Педагогічні науки: Збірник наукових праць*. Випуск 1 (57). Полтава, 2013. С.13–20.

45. Федірчик Т. Д. Педагогічна діагностика в діяльності викладача вищого навчального закладу як основа його професійного становлення. Наука і освіта. Київ, 2007.

46. Федірчик Т. Д. Теорія і практика забезпечення якості вищої освіти в умовах реформування освітньої системи України. Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». 2018. С.

47. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред.. В.Г. Кременя. Київ, 2008. 472 с.

48. Хомич Л. О. Педагогічні умови підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього вчителя. Педагогічні науки : зб. наук. праць. Бердянськ, 2013. С.26–35.

49. Хомич Л. О. Сучасні підходи до підвищення ефективності професійної підготовки вчителя // Педагогічна майстерність Івана Зязюна: зб. наук. пр. Київ, 2013. С.312–318.

50. Цюняк О. П. Деякі аспекти формування професійної готовності майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності у закладах вищої освіти. Гірська школа Українських Карпат. Наукове фахове видання з педагогічних наук. 2018. № 18. С. 142–147.

51. Цюняк О. П. Компетентнісний підхід в основі професійної підготовки майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності: колективна монографія «Гірська школа в умовах реформування системи освіти: компетентнісний вектор» / За наук. ред. д.п.н. Оліяр М. П. Івано-Франківськ. 2018. С. 117–130.

52. Цюняк О. П. Професійна підготовка майбутніх педагогів на засадах педагогіки партнерства в закладах вищої освіти. Нові стратегії розвитку початкової освіти в умовах євроінтеграції. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю. 16 травня 2018 р. Івано-Франківськ, 2018. С. 210–215.
53. Цюняк О. П. Професійна підготовка майбутніх педагогів у контексті етнокультурної парадигми гірського середовища. Гірська школа : сучасні виклики і перспективи розвитку: монографія / За наук. ред. д.п.н. М. П. Оліяр – Івано-Франківськ, 2017. С. 150–160 (заг.к.с.484 с.)
54. Чепіль М. Актуальні проблеми освіти: навч.-метод. посіб. Дрогобич, 2017. – 124 с.
55. Чепіль М. М. Педагогічні технології: навч. посіб. Київ, 2012. 224 с.
56. Чепіль М. Педагогічні технології : навч. посіб. / М. Чепіль, Н. Дудник. Київ, 2016. 224 с.
57. Чумичева Р.М. Управление дошкольным образованием: уч.пос.для студ. Москва, 2017. 400с.
58. Шамова Т.И. Управление образовательными системами: [Учебное пособие]. Москва, 2012. 354 с.
59. Шоутен Т. Менеджмент керівників закладів дошкільної і початкової освіти. Київ, 2019. 112с.
60. Шрагина Л. И. Оригинальность и творчество // *Практична психологія і соціальна робота*. 2015. №3. С.38 – 40.
61. Шумакова Н.Б. и др. Исследование творческой одаренности с использованием тестов П. Торренса у младших дошкольников // *Вопросы психологии*. 2016. №1. С. 27.
62. Юсуфбекова Н.Р. Загальні основи педагогічної інноватики. Київ, 2016.
63. Янко О.В. Організаційно-педагогічні умови управління якістю роботи сучасного дошкільного навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.16 «Теорія і методика управління

освітою». Луганськ, 2017. 22 с.

**Кваліметрична модель компетентності вихователя дошкільного
навчального закладу.**

	Показники	Показники	В а г а	Ступінь				
				0	0. 25	0. 50	0. 75	1
Готовність вихователя до здійснення навчального процесу	1. Загальна професійна підготовленість вихователя	- знання основних нормативних документів; - знання психології розвитку дитини дошкільного віку; - знання теорії загальної та дошкільної педагогіки; - знання методики виховання розвитку, учення дошкільників.						
	2. Володіння педагогічними технологіями	- надає перевагу традиційним технологіям; - надає перевагу інноваційним технологіям; - адекватно використовує інноваційні технології; - творчо використовує програму й технології;						
	3. Професійні смисли та установки	- наявність чіткої педагогічної позиції, здатність її сформулювати, відстояти; - готовність та вміння бути для дітей порадником та заступником; - виявляє пріоритет здорового глузду і користі для розвитку дитини перед формальним функціонуванням.						
	4. Ціннісні орієнтації	- бажання бачити результати своєї діяльності в дітях; - прагнення до самовдосконалення; - побоювання втратити роботу;						

		- критичне ставлення до себе, своєї роботи; - постійне підвищення професійного рівня за рахунок роботи над собою.						
	5. Психоемоційний стан вихователя	- любов до дітей; - вміння управляти своїм настроєм; - прояв уважності, повага, турботи про дітей; - вміння триматися невимушено, вільно.						
Педагогічна діяльність	1. Визначення мети та діяльності, створення необхідних умов для досягнення мети.	- формування мети діяльності; - можливості для організації педпроцесу.						
	2. Планування змісту розвитку, виховання та навчання дітей.	- врахування особливостей групи дітей; - перспективність з урахуванням прогнозу розвитку кожної дитини; - врахування типів взаємодії вихователя з дитиною («керівник», «партнер», «організатор середовища»)						
	3. Характер особистісної взаємодії	- враховує індивідуальні особливості дітей; - знає систему цінностей, інтереси, самооцінку, соціал і почуття, світогляд, волю, базові якості кожної дитини; - забезпечує дитині позицію творчої особистості, індивідуальності.						
	4. Організація розвивального середовища.	- створює розвивальне середовище: * природне; * предметно-ігрове; * соціальне;						

		- виявляє творчість при створенні розвивального середовища; - здатний об'єктивно оцінити його розвивальний ефект.						
	5. Устрій життя вихованців.	- кількість занять та час для них відповідають вікові дітей; - надає особистий час дітям; - надає змогу реалізувати фонд «хочу». - відчуття захищеності дитини у присутності вихователя; - бажання дітей відвідувати дитячий садок.						
	6. Формування життєвої компетентності дитини.	- оптимальна для віку модель провідної діяльності (гри, спілкування, предметно-практичної); - забезпечення реалізації різних форм активності у сферах життєдіяльності (фізичної, соціально-моральної, емоційно-ціннісної, пізнавальної); - виховання базових якостей особистості; - надбання загально-навчальних умінь і навичок.						
	7. Встановлення зворотного зв'язку.	- зіставлення результатів з метою діяльності; - визначення динаміки розвитку кожної дитини.						
	8. Коригування та самокоригування	- виявлення невідповідності із завданнями; - визначення змісту та способу коригування;						

Робота з батьками	1. Забезпечення практичної спрямованості роботи щодо розвитку особистості дитини в сім'ї. 2. Відношення батьків	- впроваджує активні форми взаємодії (індивідуальні, колективні, наочно-інформаційні); - залучає батьків до життя дітей в ДНЗ. - прислуховуються до порад, користуються ними; - беруть активну участь в громадському житті. - звертаються за порадами до вихователя						
	Характер професійно-особистісної взаємодії в колективі	Активна участь у методичних заходах (підготовка доповідей, повідомлень, ...) Активна участь у тематичних святах, Встановлення позитивних педагогічних контактів з колегами.						

Тренінг

«Інноваційні технології в дошкільному закладі»

Мета. Налаштування педагогів на постійний пошук креативного в навчально-виховному процесі.

Завдання. Розширення, поповнення знань педагогів щодо педагогічних інновацій, які можуть бути використані в практичній роботі з дошкільнятами; підвищення компетентності педагогів у спілкуванні, розвиток вербальних і невербальних способів спілкування, осмислення взаємодії з позиції партнерства; розвиток здатності до ігрової поведінки, актуалізація конструктивних засобів взаємодії.

Матеріал. Символічні зернята, кросворд, тест

Хід тренінгу

Ведуча. Доброго дня, шановні колеги! Я рада вас всіх вітати на сьогоднішньому тренінговому занятті. Для цього вам потрібне бажання працювати та хороший настрій. Пропоную девізом нашої роботи взяти слова Конфуція: «Скажіть мені — і я забуду, покажіть — і я запам'ятаю, дайте можливість обговорити — і я зрозумію, дайте можливість навчити — і я прийду до досконалості».

Ведуча. Пропоную вам написати очікування від сьогоднішньої роботи на символічних «зернятах», якими «засіємо педагогічне поле». Бо за словами В.О. Сухомлинського «...щоб отримати результату педагогічній роботі, необхідно маги зерна знань, зерна професійної майстерності». Наприкінці роботи, шановні колеги, ми побачимо, чи «проросли посіяні зерна», чи мала наша сьогоднішня робота позитивний результат.

Правила роботи.

Вправа «Самопрезентація»

Мета: налаштувати учасників на роботу, допомогти розкрити свої особистісні якості, створити умови для ефективної співпраці.

Ведуча. Існує багато видів професійної діяльності, що стосуються людини, але є серед них професія педагога, яка безпосередньо впливає на долю. Ось чому ця професія повинна бути не лише діяльністю, але й покликанням. Зараз кожному з вас необхідно назвати своє ім'я та продовжити такі фрази:

— Я обрала професію вихователя, тому що...

— Якби я не стала вихователем, я б обрала професію...

— Які якості, які я найбільше ціную в людях...

Бесіда ведучого з педагогами.

Ведуча. Крім країн, позначених на географічних картах, є велика, густо населена Країна Дитинства, звідки тече могутня ріка людського життя. Дорослі — це діти, які вирости, і відрізняються вони від дітей тим, що у дитинстві є право на маленький ризик, чого дорослим інколи так бракує. Напевно, не настане той час, коли ми зможемо сказати собі: ми знаємо все про дитину. І тому нам залишається уважно спостерігати за життям і розвитком дітей, і чим більше будемо вдивлятися в їхні очі, вислуховувати їх, тим більше зрозуміємо їх.

Розуміти дитину — це велике педагогічне мистецтво «...Там, де немає цього мистецтва, немає і не може бути виховання», — зауважував В.О. Сухомлинський. Прагнення йти в ногу з часом, налаштовує педагогів на постійний пошук нового. Проте не завжди це нове є кращим за стале, звичне.

Запитання бесіди (поділити присутніх на 4 групи)

— Як на вашу думку, чи є питання інноваційних технологій на сьогоднішній день актуальним?

— Як ви можете оцінити свій рівень знань з питання інноваційних технологій?

— Що таке новація? Відмінність новації від інновації? (новація — це щось нове, інновація — це зміни всередині системи, педаг. інновації — нововведення в педагогічній системі, що поліпшують розвиток і результати освітнього процесу).

— Чи впроваджуєте ви педагогічні інновації в практику роботи з дошкільнятами?

Ведуча. Зараз я пропоную вам поділитися своїм досвідом роботи з використання сучасних інноваційних технологій у роботі з дітьми. Давайте назвемо ще сучасні інноваційні технології, які можна використовувати у роботі з дітьми дошкільного віку. Вводити нове слід поступово і обережно, і тільки переконавшись в його користі, всебічно і прискіпливо перевіривши, думати про наступні кроки.

Створення асоціативного ряду до поняття «інновація».

Завдання: створити асоціативний ряд, у який би входили поняття, які переплітаються зданим процесом. Наприклад:

ІННОВАЦІЯ

І — індивідуалізація;

Н — наслідування;

Н — новація;

О — оновлення;

В — використання;

А — апробація;

Ц — цінність;

І — інформація;

Я — особистісно-зорієнтована модель виховання.

Педагогічна гра «Лото».

Правила гри. Педагогам необхідно уважно прослухати розшифровку педагогічних термінів, закрити картонками на таблиці педагогічні поняття, які відносяться до розшифровки.

(У кожного учасника — індивідуальні картонки, якими закриваються клітинки карточки).

Врахування індивідуальності кожної дитини як вияв її психологічної організації, визнання своєрідності, унікальності (індивідуалізація).

Б) Введення чогось нового (використання).

Ухвала, офіційне схвалення, затвердження чого-небудь після випробування, перевірки (апробація).

Г) Використання в практику роботи новацій, інновацій (оновлення).

Д) Відомості про які-небудь події, чиясь діяльність, повідомлення про щось (інформація).

Е) Освітній процес, який максимально сприяє формуванню цілісної особистості, заснований на засадах глибокої поваги до особистості вихованця, врахування особливостей індивідуального розвитку (особистісно-зорієнтована модель виховання)

Розв'язання педагогічного кросворда «Інноваційні види занять» По горизонталі:

1) Заняття складається з декількох взаємопов'язаних між собою частин, які підпорядковуються єдиній меті, доповнюють одна одну, складають єдине ціле. (Комплексне)

Заняття частіше за все проводиться в ігровій формі, характеризується тим, що виконання дитиною або дорослим будь-яких дій підпорядковане визначеному сюжету. (Сюжетне)

По вертикалі:

3) Заняття складається з декількох частин, майже не пов'язаних між собою. (Комбіноване)

4) Заняття базується на основі комбінованого, коли вихователь приділяє увагу якомусь питанню, тобто робиться акцент на одному виді діяльності. (Домінантне)

5) Заняття підпорядковане певній темі та одній меті. (Тематичне)

Ведуча. Тест **«ГОТОВНІСТЬ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Інструкція: якщо ви згодні з висловлюванням, вам це підходить — поставте відповідь «так». Якщо ви не згодні, вам це не підходить — поставте «ні».

У мене часто з'являється бажання більше знати про себе.

Я вважаю, що не маю потреби в чомусь змінюватися.

Я впевнений у своїх силах.

Я вірю: заплановане мною — здійсниться.

У мене немає бажання знати свої плюси та мінуси.

У моїх планах найчастіше сподіваюся на удачу, ніж на себе.

Я хочу краще та ефективніше працювати, застосовуючи нові технології.

Я вмію примусити себе змінюватися, коли це потрібно.

Мої невдачі частіше пов'язані з невмінням щось робити.

Я цікавлюся думкою інших про мої риси та здібності.

Мені важко самостійно застосовувати нове у своїй професійній діяльності, легше використовувати технології, перевірені часом.

У будь-якій справі я не боюся невдач та помилок.

13. Мої здібності та вміння відповідають вимогам професії.

14. Обставини сильніші за мене, навіть якщо я дуже бажаю що-небудь змінити.

Хвилинка відпочинку.

Вправа «Портрет»

Ведучий. Шановні колеги! В.О. Сухомлинський стверджував, що «...добре, тепле слово педагога — місток між всіма членами колективу».

Пропоную вам сказати слова вдячності колегам, які працювали з вами.

Нехай ваші зернятка проростуть у паростки творчості, неординарності, краси і гармонії. Використовуйте інноваційні технології в своїй роботі.

**Інноваційні технології навчання та виховання в
дошкільному освітньому закладі
порадник для вихователів**

З появою Державного стандарту дошкільної освіти в Україні, яким є Базовий компонент (оновлена редакція), розкривається інваріантна та варіативна частина змісту дошкільної освіти, яка надає широкі можливості для створення регіональних та авторських програм, використання в практику роботи дошкільних навчальних закладів інноваційних педагогічних технологій.

Сьогодні багато що з минулого досвіду не відповідає потребам сучасного дошкільного закладу, як і суспільства в цілому. Тому для того, щоб освітня галузь продуктивно розвивалася, потрібні нові ідеї, нові технології навчання й виховання, керівництва закладом. Добре організована інноваційна діяльність завжди має характер наукового пошуку, прогностичне спрямування.

Слово «інновація» походить від латинського і в перекладі означає «оновлення, новинка, зміна». «Інновація - це нове явище в чому-небудь».

Основні види інноваційних технологій, які застосовуються у дошкільних закладах:

1. Здоров'єзберігаючі технології: основною їх метою є створення умов для формування у вихованців уявлення про здоровий спосіб життя, про вміння надати собі і ближньому першу медичну допомогу, а також формування і розвиток знань, умінь і навичок, необхідних для підтримання власного здоров'я. Формами роботи є спортивні свята, фізкультхвилинки між заняттями, ранкова гімнастика, гімнастика для очей, дихальна гімнастика, пальчикова і динамічна гімнастика, релаксація, прогулянки не тільки на території дитячого саду, але і в лісопаркових зонах, спортивні ігри, загартовування, водні процедури.

2. Проектна діяльність: її сенс полягає у створенні проблемної діяльності, яка здійснюється дитиною спільно з педагогом. Знання, які дитина отримує в ході роботи над проектом, стають його особистим надбанням і міцно закріплюються у наявній системі знань про навколишній світ.

3. Розвиваючі технології: у традиційному навчанні дитині видається для вивчення вже готовий продукт, шаблон дії. При розвиваючому навчанні дитина самостійно повинна прийти до якої-небудь думки, вирішення проблеми в результаті аналізу своїх дій.

4. Корекційні технології: їх метою є зняття психоемоційного напруги дошкільнят. Види: казкотерапія, кольоротерапія, музична терапія, пісочна терапія, екотерапія, лялько терапія тощо.

5. Інформаційні технології: використання ІКТ на заняттях у дошкільних закладах має ряд переваг перед традиційними формами організації занять. Комп'ютер привабливий для дітей, використання анімації, слайдових презентацій, фільмів дозволяє викликати активний пізнавальний інтерес у дітей до досліджуванім явищам. Способи візуальної підтримки матеріалу дозволяють домогтися тривалої концентрації уваги вихованців, а також

одночасної дії відразу на кілька органів чуття дитини, що сприяє більш міцному закріпленню нових отриманих знань.

6. Пізнавально-дослідницька діяльність: основною метою є створення експериментальної діяльності, активним учасником якої виступає дитина. Безпосередню участь дитини в ході експерименту дозволяє йому на власні очі побачити процес і результати.

7. Особистісно-орієнтовані технології: мета цієї технології – створення демократичних партнерських гуманістичних відносин між дитиною та вихователем, а також забезпечення умов для розвитку особистості вихованців. При особистісно-орієнтованому підході особистість дитини ставиться в главу навчання.